

► **ЗВІДКИ ЙДУТЬ ВИТОКИ УКРАЇНСЬКОЇ КОРУПЦІЇ ТА
ЯК ОРГАНІЗУВАТИ ЕФЕКТИВНИЙ ФІНАНСОВИЙ
КОНТРОЛЬ СТАТКІВ ПУБЛІЧНИХ СЛУЖБОВЦІВ?**

В контексті нової редакції закону про запобігання корупції

**Експертне обговорення
10 червня 2014 року**

Звідки йдуть витоки української корупції та як організувати ефективний фінансовий контроль статків службовців?

В контексті нової редакції закону про запобігання корупції

Програма експертного обговорення

м. Київ, 10 червня 2014 року

Місце проведення: готель "Козацький" вул. Михайлівська, 1/3 www.kozatskiy.kiev.ua

-
- 12.30 **Брифінг для медіа** (в місці проведення заходу)
- 12.55 *Віктор Чумак, голова Комітету Верховної Ради України з питань боротьби з оргзлочинністю і корупцією;*
Руслан Рябошапка, заступник міністра юстиції України;
Олексій Хмара, виконавчий директор Transparency International Україна
-
- 12.15 **Реєстрація учасників заходу.**
- 13.00 Вітальна кава
- 13.00 **Вступне слово. Вітання**
- 13.10 *Олексій Хмара, виконавчий директор Transparency International Україна*
Маріам Космель, керівник Представництва Фонду Фрідріха Науманна в Україні.
Ініта Пауловіца, заступник постійного представника ООН в Україні
- 13.10 **Дискусійний блок: У чому природа української корупції?**
- 13.30 *Віктор Чумак, голова Комітету Верховної Ради України з питань боротьби з оргзлочинністю і корупцією;*
Дмитро Шерембей, благодійний фонд «Пацієнти України».
Анатолій Стоян, координатор Національної кампанії моніторингу стилю життя високопосадовців «Декларації без декорацій».
- 13.30 **Дискусійний блок: Як впливати на конфлікт між державними та приватними інтересами службовців?**
- 13.50 *Руслан Рябошапка, заступник міністра юстиції України (проблеми врегулювання конфлікту інтересів);*
Олексій Хмара, виконавчий директор Transparency International Україна (фінансовий контроль статків службовців).
- 13.50 **Дискусійний блок: Як зробити закон реальністю?**
- 14.40 *Усі учасники за участі спікерів*
- 14.40 **Підведення підсумків обговорення**
- 15.00

Учасники: представники центральних органів виконавчої влади, що спеціалізуються на питаннях протидії корупції, представники міжнародних та донорських організацій, регіональні партнери національної кампанії моніторингу стилю життя високопосадовців «Декларації без декорацій», громадські діячі, що спеціалізуються на питаннях доброчесності та боротьби з корупцією в Україні, медіа.

Експертне обговорення проводиться силами Transparency International Україна в партнерстві з Міністерством юстиції України та Комітетом ВРУ з питань боротьби з оргзлочинністю і корупцією.

Організаційну підтримку заходу надають Представництво Фонду Фрідріха Науманна в Україні та Програма розвитку ООН в Україні.

ЗМІСТ

1. Коротка інформація про Національну кампанію моніторингу стилю життя високопосадовців України « Декларації без декорацій»	3
2. Офіційні документи, що визначають правочинність моніторингової кампанії «Декларації без декорацій»	6
3. Проект закону України «Про запобігання корупції»	11
4. Концепція реформування системи запобігання крупці в Україні	30
5. Рейтинг високо посадовців у яких фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи	47
6. Засоби масової інформації про моніторингову кампанію «Декларації без декорацій»	53

Опис кампанії із загальнонаціонального моніторингу відповідності стилю життя високопосадовців України задекларованим ними статкам «Декларації без декорацій»

Що ми хотіли?

Ініціювати національний моніторинг відповідності реального стилю життя високопосадовців місцевого та центрального рівня змісту оприлюднених ними майнових декларацій.

Під високопосадовцями ми маємо на увазі міністрів та їх заступників, голів обласних державних адміністрацій та їх заступників, а також міських голів обласних центрів та їх заступників.

Навіщо ми проводили кампанію «Декларації без декорацій»?

В Україні спостерігається тотальний конфлікт інтересів між обов'язками публічних службовців та їх особистими інтересами. Контроль за майновими деклараціями службовців здатен вирішити цю проблему.

Відповідно до чинного законодавства України, зокрема законів України «Про державну службу», «Про службу в органах місцевого самоврядування», «Про засади запобігання і протидію корупції» державні службовці та посадові особи місцевого самоврядування зобов'язані щорічно до 1 квітня подавати за місцем роботи (служби) декларацію про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за минулий рік.

Закон також зобов'язує відомості, зазначені в майнових деклараціях публічних осіб, оприлюднювати протягом 30 днів з дня їх подання шляхом опублікування в офіційних друкованих виданнях відповідних органів державної влади та органів місцевого самоврядування. З січня 2014 року почне діяти законодавча норма про оприлюднення майнових декларацій службовців на сайтах органів влади.

Незважаючи на формальний прогрес в поданні та оприлюдненні майнових декларацій, реальний стан доходів топ-чиновників має мало спільного із цифрами зазначеними в офіційних документах. Як і раніше окремі високопосадовці розглядають своє службове становище як інструмент для особистого збагачення.

Чому потрібна участь громадськості в моніторингу майнових декларацій?

В умовах України доступ громадян до інформації значно ускладнений. Проблема декларування доходів та конфлікту інтересів у публічному секторі опинилась в полі зору інститутів громадянського суспільства.

Так, 20 червня 2013 року Transparency International Україна оголосила про старт Національної моніторингової кампанії «Майнові декларації без декорацій».

3 жовтня минулого року по всій Україні ми спільно з партнерами почали аналіз стилю життя високопосадовців.

Громадський аудит здійснювався силами громадянського партнерства «За відкритість майнових декларацій публічних службовців України». До його складу увійшли 5 організацій-засновників: Transparency International Україна (загальна координація і моніторинг центральних органів влади), Інформаційно-правовий центр «Наше право» (координатор західного регіону), Поліський центр міжнародних і регіональних досліджень (координатор північного регіону), Донецька обласна організація Комітет виборців України (координатор східного регіону), Дніпропетровський координаційно-експертний центр з питань регуляторної політики (координатор центрального і

південного регіонів). Окрім того участь у партнерстві беруть представники понад 40 моніторингових неурядових організацій місцевого рівня, які вже пройшли відповідну методичну підготовку.

Що вдалось зробити під час кампанії?

1) Сформувати банк даних майнових декларацій.

З метою отримання відомостей, зазначених в деклараціях про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру високопосадовців, монітори направляли до органів влади запити на отримання відповідної інформації. На підставі отриманих відомостей, зазначених в деклараціях: сформовано банк даних майнових декларацій високопосадовців шляхом їх розміщення в інтерактивній карті на сайті www.anticorruption.in.ua (всього в базі 405 осіб), до якого громадяни мають вільний доступ за посиланням <http://anticorruption.in.ua/declarations/map>

2) Відстояти своє право на доступ до публічної інформації в суді.

Рівно три місяці тривала судова справа «Трансперенсі Інтернешнл Україна» проти чотирьох міністерств України (МВС, МОЗ, Мінприроди та Міненерговугілля), які проігнорували запити на інформацію з надання відомостей зазначених в майнових деклараціях високопосадовців за 2011-2012 роки.

15 січня поточного року громадська організація «Трансперенсі Інтернешнл Україна» (ТІ Україна) за сприяння Фонду захисту права на доступ до інформації Інституту Медіа Права, який діє за підтримки Міжнародного фонду «Відродження», та юридичного супроводу Романа Головенка розпочала пошук справедливості в українському суді. Як результат: Київський апеляційний адміністративний суд 15 квітня поточного року прийняв постанову, задовольнивши апеляційну скаргу ТІ Україна. Крім задоволення частково вимог громадської організації суд постановив:

- Постанову Окружного адміністративного суду міста Києва від 17 лютого 2014 року скасувати;
- визнати неправомірними відмови Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства екології та природних ресурсів України та Міністерства енергетики та вугільної промисловості України в наданні інформації на запити ТІ Україна від 17 жовтня 2013 року;
- зобов'язати вищезазначені міністерства надати ТІ Україна інформацію на запити від 17 жовтня 2013 року відповідно до вимог Закону України «Про доступ до публічної інформації».

3) Провести аудит відповідності стилю життя високопосадовців України змісту їх майнових декларацій.

Аудиту стилю життя підлягали 405 високопосадовців (міністри, голови ОДА та міські голови, всі їхні заступники), з яких 63 керівники уряду та міністерств України, 37 державних служб України, 153 обласних державних адміністрацій та 152 міських рад (міст обласних центрів).

Як результат: на підставі відомостей зазначених в майнових деклараціях та дослідження стилю життя, в соціальних мережах та ЗМІ в поле зору, як потенційні не доброчесні посадовці, які живуть не на зароблене, потрапили 69 високопосадовців на яких монітори склали відповідні про файли.

Серед них:

Матеріали дискусії: Звідки йдуть витoki української корупції та як організувати ефективний контроль статків?

25 осіб (36%) – керівництво уряду та міністерств України;
19 осіб (28%) – голови обласних державних адміністрацій та їх заступники;
15 осіб (22%) – міські голови та їх заступники;
10 осіб (14%) – голови державних служб України та їх заступники.
Офіційний загальний сукупний дохід цих 69 осіб становить 42 059 990 грн., фактичний стиль життя перевищив офіційні доходи у 29 разів.

- 4) Провести інформаційну кампанію на підтримку ініціативи «Декларації без декорацій».

Зокрема, членами аналітичної групи проведено порівняльний аналіз декларацій високопосадовців одного рівня, складено та оприлюднено низку рейтингів доходів високопосадовців, розміру заробітних плат для різних регіонів України, інші порівняльні рейтинги. Результати цих досліджень подані у вигляді коротких аналітичних звітів з інфографікою та широко представлені в національних медіа. Через оприлюднення результатів порівняльних рейтингів відомостей з декларацій сформовано громадський інтерес до тематики моніторингу.

- 5) Провести публічні презентації результатів кампанії «Декларації без декорацій».

На підтримку громадської ініціативи регіональні монітори провели у підшефних регіонах України публічні презентації результатів аудиту за участі координаторів ініціативи, представників органів влади, громадськості, ЗМІ та зацікавлених осіб. В рамках регіональних презентацій підготовлено колективні звернення учасників публічних презентацій до правоохоронних органів з вимогою розслідувати факти невідповідностей майнових декларацій.

- 6) Провести кампанію щодо адвокатування законодавства про конфлікт інтересів.

Команда партнерства у співпраці із Комітетом з питань боротьби із організованою злочинністю і корупцією Верховної Ради України та Мінюстом України здійснили роботу над новою редакцією законопроекту про конфлікт інтересів. Розроблений законопроект буде представлено як мінімум на трьох експертних обговореннях з різними групами стейкхолдерів. За результатами обговорень у проект закону будуть внесені необхідні зміни.

Досвід боротьби з корупцією, як вітчизняний так і світовий, засвідчує, що знищити її повністю, як соціальне явище, неможливо. Реальною метою антикорупційної політики може бути зменшення рівня та локалізація корупції в суспільстві, зміна її характеру, обмеження її впливу на соціально – політичні та економічні процеси, формування серед громадян нетерпимого ставлення до неї. І тут без участі громадянського суспільства не обійтись.

Офіційні документи, що визначають правочинність моніторингової кампанії «Декларації без декорацій»

Які правові акти закріплюють норму декларування доходів публічних службовців?

Вперше норма стосовно декларування доходів та витрат державних службовців була закріплена в Законі України «Про державну службу», прийнятому 16 грудня 1993 року, посадових осіб органів місцевого самоврядування в Законі України «Про службу в органах місцевого самоврядування», прийнятому 7 червня 2001 року. При цьому механізм реалізації зазначеної норми було визначено лише у постанові Кабінету Міністрів України від 11 серпня 1995 року № 641 «Про застосування статті 13 Закону України «Про державну службу», а форма такої декларації визначена ще пізніше наказом Міністерства фінансів України від 6 березня 1997 року № 58.

З огляду на вказане, положення Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції» стосовно подання декларації не можна назвати принципово новими, однак вони є більш ґрунтовними та деталізованими. Зокрема, форма декларації вперше визначена на рівні закону, що у свою чергу сприяє забезпеченню реалізації принципу правової визначеності, оскільки виступає гарантією стабільності зазначеної форми. Крім того, цей закон на відміну від попереднього заклав основи розмежування понять «податкова декларація» та «декларація про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру».

Майнові декларації спрямовані на запобігання проявам конфлікту інтересів серед публічних службовців та уникнення незаконного збагачення або іншої незаконної діяльності шляхом постійного моніторингу понаднормових змін в статках службовців. Для цього службовці зобов'язані щорічно до 1 квітня подавати за місцем роботи (служби) декларацію про майно та доходи, отримані за минулий рік, за формою, визначною в антикорупційному законі.

Оскільки публічні службовці зобов'язані декларувати не тільки власні доходи та видатки, але й доходи та видатки членів своїх сімей, то як чинне законодавство визначає - хто є членами сімей?

Зокрема, у статті 1 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції»: «члени сім'ї - особи, які перебувають у шлюбі, їхні діти, особи, які перебувають під опікою і піклуванням, інші особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки, у тому числі особи, які спільно проживають, але не перебувають у шлюбі».

До членів сім'ї державного службовця та посадової особи органу місцевого самоврядування можуть входити чотири категорії осіб:

- 1) особи, які перебувають у шлюбі;
- 2) їхні діти;
- 3) особи, які перебувають під опікою і піклуванням;

4) інші особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки, у тому числі особи, які спільно проживають, але не перебувають у шлюбі.

Причому до перших трьох категорій осіб вимоги щодо спільного проживання не встановлені.

Зазначимо, що статтею 3 Сімейного кодексу України встановлено, що подружжя вважається сім'єю і тоді, коли дружина та чоловік у зв'язку з навчанням, роботою, лікуванням, необхідністю догляду за батьками, дітьми та з інших поважних причин не проживають спільно. Дитина належить до сім'ї своїх батьків і тоді, коли спільно з ними не проживає.

Правовий статус дитини, відповідно до статті 6 того ж Сімейного кодексу України мають особи до досягнення ними повноліття (18 років).

Чи відносяться відомості, що містить майнова декларація до інформації з обмеженим доступом?

Відповідно до статті 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації» не належать до інформації з обмеженим доступом відомості, зазначені у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, оформленої за формою і в порядку, що встановлені Законом України "Про засади запобігання і протидії корупції".

Також Постанова Кабінету Міністрів України від 11 січня 2012 р. №16 «Про затвердження Порядку зберігання документів і використання відомостей, зазначених у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, та відомостей щодо відкриття валютного рахунка в установі банку – нерезидента» обумовлює, що не належить до інформації з обмеженим доступом відомості, зазначені у декларації осіб, які претендують на зайняття чи займають виборні посади в органах влади або посади державних службовців, службовців органів місцевого самоврядування першої чи другої категорії.

Яке право громадськості у здійсненні громадського контролю за виконанням антикорупційного закону?

Право участі громадськості в заходах щодо запобігання корупції та здійснення громадського контролю за виконанням законів у сфері запобігання і протидії корупції обумовлено відповідно в статтях 18 та 28 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції».

Який термін встановлює чинне законодавство щодо оприлюднення майнових декларацій?

Частина 2 статті 12 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції» визначає, що є загальнодоступними відомості про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за минулий рік. Ці відомості підлягають оприлюдненню протягом 30 днів з дня їх подання шляхом опублікування в офіційних

друкованих виданнях відповідних органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

На підставі чого надаються відомості, зазначені в деклараціях публічних службовців?

Відомості, зазначені у деклараціях осіб, перелічених у частині другій статті 12 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції», а також осіб, які претендують на зайняття чи займають виборні посади в органах влади або посади державних службовців, службовців органів місцевого самоврядування першої чи другої категорії, надаються у разі надходження відповідного запиту в порядку, встановленому Законом України "Про доступ до публічної інформації".

Постановою Кабінету Міністрів України від 11 січня 2012 р. №16 «Про затвердження Порядку зберігання документів і використання відомостей, зазначених у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, та відомостей щодо відкриття валютного рахунка в установі банку – нерезидента» визначено, що відомості, зазначені у декларації осіб, перелічених у частині другій статті 12 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції», а також осіб, які претендують на зайняття чи займають виборні посади в органах влади або посади державних службовців, службовців органів місцевого самоврядування першої чи другої категорії, надаються у разі надходження відповідного запиту в порядку, встановленому Законом України "Про доступ до публічної інформації".

У якому випадку підлягає спеціальній перевірці майнова декларація?

Відповідно до статті 11 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції» спеціальній перевірці підлягають відомості про особу, яка претендує на зайняття посади в органах державної влади або місцевого самоврядування, зокрема такий перевірці підлягає і достовірність відомостей, зазначених у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру.

Яким нормативним документом визначено порядок зберігання майнових декларацій?

Порядок зберігання документів і використання відомостей, зазначених у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, та відомостей, передбачених частиною третьою статті 12 Закону, затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 11 січня 2012 р. № 16 "Про затвердження Порядку зберігання документів і використання відомостей, зазначених у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, та відомостей щодо відкриття валютного рахунка в установі банку-нерезидента".

Яка відповідальність осіб за порушення щодо майнових декларацій?

Кодекс України «Про адміністративні правопорушення» та Закон України «Про засади запобігання і протидії корупції» встановлюють відповідальність за неподання або несвоєчасне подання декларацій про майно, доходи і зобов'язання фінансового характеру, а також за неповідомлення або несвоєчасне повідомлення про відкриття

валютного рахунку в установі банку-нерезидента - накладення штрафу від десяти до двадцяти п'яти неоподаткованих мінімумів доходів громадян (435 грн.). Разом з тим чинним законодавством України фактично не встановлено відповідальність за подання неправдивих відомостей, які зазначаються у деклараціях. Ось тому ми досліджуємо саме достовірність зазначених відомостей у майнових деклараціях. А ще й тому, що стиль життя публічних осіб найвищих категорій державної служби діаметрально протилежний майновим деклараціям

Ми покладаємо нові надії на прийнятий парламентом 13 травня 2014 року Закон України № 1261-VII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у сфері державної антикорупційної політики у зв'язку з виконанням Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України».

Цим законом внесено зміни у ст. 172 прим.6 «Порушення вимог фінансового контролю» Кодексу України про адміністративні правопорушення. Згадана стаття раніше визначала санкції за неподання або несвоєчасного подання декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, передбаченої Законом України "Про засади запобігання і протидії корупції", - накладення штрафу від десяти до двадцяти п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. За неповідомлення або несвоєчасне повідомлення про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезидента - накладення штрафу від десяти до двадцяти п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Відповідно до узвалених змін подання завідомо недостовірних відомостей у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, передбаченої Законом України "Про засади запобігання і протидії корупції", – тягне за собою **накладення штрафу від ста п'ятдесяти до трьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.**

Запропоновані також зміни в ст. 12 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції», що стосується фінансового контролю, в якій змінено частину дев'яту та доповнено статтю частиною десятою. Зокерма:

9. Перевірка достовірності зазначених у декларації відомостей здійснюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, у порядку, визначеному цим органом.

Для здійснення перевірки достовірності зазначених у декларації відомостей державний орган, орган влади Автономної Республіки Крим, орган місцевого самоврядування, інша юридична особа публічного права протягом десяти днів з дня одержання декларації від суб'єкта декларування надсилає її копію центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, під час проведення перевірки достовірності зазначених у декларації відомостей має право одержувати від державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, інших юридичних осіб публічного права та підприємств,

установ, організацій незалежно від форми власності інформацію або копії необхідних документів щодо зазначених відомостей в межах своїх повноважень.

10. У разі встановлення за результатами передбачених цією статтею перевірок ознак правопорушення уповноважений підрозділ письмово повідомляє керівнику відповідного державного органу, органу влади Автономної Республіки Крим, його апарату, органу місцевого самоврядування, юридичної особи публічного права та спеціально уповноваженим суб'єктам у сфері протидії корупції.

У разі встановлення за результатами перевірки недостовірності відомостей, зазначених у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, письмово повідомляє про це спеціально уповноваженим суб'єктам у сфері протидії корупції, а також керівнику органу, в якому працює відповідний суб'єкт декларування.

Виявлення недостовірних відомостей, зазначених у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, не звільняє суб'єкта декларування від обов'язку подати декларацію з достовірними відомостями. У такому разі декларація з достовірними відомостями підлягає оприлюдненню на заміну раніше оприлюдненої декларації у порядку, встановленому цим Законом.

Подання завідомо недостовірних відомостей в декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру є підставою для притягнення суб'єкта декларування до дисциплінарної, адміністративної відповідальності відповідно до закону

Як висновок, запропоновані зміни спонукатимуть суб'єктів декларування бути якомога чесними при заповненні майнових декларацій.

Що необхідно зробити далі для врегулювання конфлікту інтересів публічних службовців?

1. Потрібно створити загальнодержавну системи із запобігання корупції.
2. Потрібна нова редакція закону про запобігання корупції.
3. Потрібне Національне бюро антикорупційних розслідувань.

Що робитиме ТІ Україна в найближчій перспективі?

- 1) Братиме активну участь в адвокаті антикорупційних законопроектів.
- 2) Проводитиме моніторинг оприлюднених відомостей майнових декларацій високо посадовців на відповідність стилю життя.
- 3) Виявлятиме недоброчесних високо посадовців та передаватиме інформацію щодо відповідного реагування в правоохоронні органи.

Робочі матеріали до дискусійного блоку: Як впливати на конфлікт між державними та приватними інтересами службовців?

Проект

Редакція від 01.05.2014

ЗАКОН УКРАЇНИ Про запобігання корупції

Цей Закон визначає правові та організаційні засади функціонування системи запобігання корупції в Україні, зміст та порядок застосування превентивних антикорупційних механізмів, правила щодо усунення наслідків корупційних правопорушень.

Розділ I ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

1. У цьому Законі терміни вживаються в такому значенні:

антикорупційна експертиза – діяльність із виявлення в нормативно-правових актах, проектах нормативно-правових актів нормативних приписів чи їх сукупності, які самостійно чи у поєднанні з іншими нормами можуть сприяти вчиненню корупційних правопорушень;

безпосереднє підпорядкування – відносини прямої організаційної або правової залежності підлеглої особи від її керівника, в тому числі через вирішення (участь у вирішенні) питань прийняття на роботу, звільнення з роботи, застосування заохочень, дисциплінарних стягнень, надання вказівок, доручень, контролю за їх виконанням;

близькі особи – чоловік, дружина, батько, мати, вітчим, мачуха, син, дочка, пасинок, падчерка, рідний брат, рідна сестра, дід, баба, прадід, прабаба, внук, внучка, правнук, правнучка, усиновлювач чи усиновлений, опікун чи піклувальник, особа, яка перебуває під опікою або піклуванням, а також особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом і мають взаємні права та обов'язки із суб'єктом, зазначеним у частині першій статті 3 цього Закону, в тому числі особи, які спільно проживають, але не перебувають у шлюбі;

корупційне правопорушення – діяння, що містить ознаки корупції або в інший спосіб порушує встановлені цим Законом вимоги та обмеження, вчинене особою, зазначеною у частині першій статті 3 цього Закону, за яке законом встановлено кримінальну, адміністративну, цивільно-правову та дисциплінарну відповідальність;

корупція – використання особою, зазначеною в частині першій статті 3 цього Закону, наданих їй службових повноважень та пов'язаних із цим можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, зазначеній в частині першій статті 3 цього Закону, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень та пов'язаних із цим можливостей;

неправомірна вигода - грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, які обіцяють, пропонують, надають або одержують без законних на те підстав;

потенційний конфлікт інтересів – наявність у особи приватного інтересу у сфері, в якій вона здійснює свою службову чи представницьку діяльність, що може вплинути на об'єктивність або неупередженість прийняття нею рішень, а також на вчинення чи невчинення дій під час виконання вказаних повноважень;

подарунок – матеріальне або нематеріальне благо одержане безоплатно або за ціною нижчою мінімальної ринкової;

приватний інтерес - будь-який майновий чи немайновий інтерес особи, у тому числі зумовлений особистими, родинними, дружніми чи іншими позаслужбовими стосунками з фізичними чи юридичними особами;

реальний конфлікт інтересів – суперечність між приватним інтересом особи та її службовими чи представницькими повноваженнями, що впливає на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень, а також на вчинення чи невчинення дій під час виконання вказаних повноважень;

спеціально уповноважені суб'єкти у сфері протидії корупції – органи прокуратури, спеціальні підрозділи по боротьбі з організованою злочинністю Міністерства внутрішніх справ України, по боротьбі з корупцією та організованою злочинністю Служби безпеки України;

суб'єкти декларування – особи, зазначені в пункті 1, підпункті «а» пункту 2 частини першої статті 3 цього Закону, інші особи, які зобов'язані подавати декларацію про майно, доходи, витрати, зобов'язання фінансового характеру та приватні інтереси;

уявний конфлікт інтересів – ситуація, за якої складається враження наявності суперечності між приватним інтересом особи та її службовими чи представницькими повноваженнями, яка впливає на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень, а також на вчинення чи невчинення дій під час виконання вказаних повноважень;

члени сім'ї – особи, які перебувають у шлюбі, а також їхні діти, в тому числі повнолітні, батьки, особи, які перебувають під опікою і піклуванням, інші особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки, у тому числі особи, які спільно проживають, але не перебувають у шлюбі.

Розділ V

КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ

Стаття 28. Запобігання та врегулювання конфлікту інтересів

1. Особи, зазначені у пунктах 1, 2 частини першої статті 3 цього Закону зобов'язані:

1) уживати заходів щодо недопущення будь-якої можливості виникнення реального, потенційного чи уявного, конфлікту інтересів;

2) не пізніше наступного робочого дня з моменту виникнення у письмовій формі повідомляти про наявність реального чи потенційного конфлікту інтересів безпосереднього керівника, а у випадку перебування особи на посаді, яка не передбачає наявності у неї безпосереднього керівника – Національну комісію або у встановлених законом випадках – колегіальний орган, під час виконання повноважень у якому виник конфлікт інтересів чи інший визначений законом орган, а також уповноважений підрозділ (особу);

3) не вчиняти дій та не приймати рішень в умовах реального чи потенційного конфлікту інтересів;

4) вжити за рішенням керівника або згідно з одержаним роз'ясненням Національної комісії заходів щодо врегулювання реального чи потенційного конфлікту інтересів.

2. Особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, не можуть прямо чи опосередковано спонукати у будь-який спосіб підлеглих до прийняття рішень, вчинення дій або бездіяльності всупереч закону на користь своїх приватних інтересів або приватних інтересів третіх осіб.

3. Безпосередній керівник особи, який володіє інформацією про чи реальний чи потенційний конфлікт інтересів підлеглої йому особи, зобов'язаний протягом двох робочих днів вжити заходів із врегулювання конфлікту інтересів та повідомити особу про прийняте з цього питання рішення, а також письмово поінформувати про це уповноважений підрозділ або керівника відповідного підприємства, установи, організації.

Національна комісія у випадку одержання від особи повідомлення про наявність у неї реального, потенційного чи уявного конфлікту інтересів упродовж семи робочих днів роз'яснює такій особі порядок її дій щодо врегулювання конфлікту інтересів, а також інформує про це керівника відповідної особи.

4. Особа, зазначена в пунктах 1, 2 частини першої статті 3 цього Закону, у випадку сумнівів щодо наявності чи відсутності у неї чи підпорядкованої їй особи реального, потенційного чи уявного конфлікту інтересів має право звернутися для одержання консультації з цього питання до Національної комісії або уповноваженого підрозділу, які упродовж десяти робочих днів з моменту одержання такого звернення надають відповідне роз'яснення.

5. Особа, яка претендує на зайняття посади або діяльність, передбаченими пунктами 1, 2 частини першої статті 3 цього Закону, зобов'язана у письмовій формі повідомити особу (орган), яка (який) приймає рішення про призначення (обрання) про наявність у неї приватних інтересів у сфері, в якій буде здійснюватись її службова діяльність. У таких випадках рішення про призначення (обрання) особи приймається за умови попереднього позбавлення особою відповідних приватних інтересів.

6. Закони та інші нормативно-правові акти, що визначають повноваження державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, порядок надання окремих видів державних послуг та провадження інших видів діяльності, пов'язаних із виконанням функцій держави, місцевого самоврядування, мають передбачати порядок та шляхи врегулювання конфлікту інтересів службових осіб, діяльність яких вони врегульовують.

Стаття 29. Заходи із врегулювання конфлікту інтересів

1. Врегулювання реального чи потенційного конфлікту інтересів здійснюється шляхом розгляду ситуації, пошуку та застосування належних заходів, спрямованих на усунення конфлікту інтересів або мінімізації можливості його впливу на об'єктивність або неупередженість прийняття особою рішень, а також на вчинення чи невчинення дій під час виконання наданих їй службових повноважень.

Орган або особа, яка приймає рішення про застосування заходів врегулювання конфлікту інтересів враховує інтереси органу, підприємства, установи, організації,

законні інтереси їх працівників, суспільні інтереси, посаду особи, щодо якої приймається рішення та природу конфлікту інтересів.

2. У випадку наявності у особи реального чи потенційного конфлікту інтересів за результатами розгляду її повідомлення керівник такої особи приймає рішення, а Національна комісія дає роз'яснення щодо необхідності застосування одного з таких заходів із врегулювання конфлікту інтересів:

1) усунення особи від виконання завдання, вчинення дій, прийняття рішення чи участі в його прийнятті в умовах реального чи потенційного конфлікту інтересів;

2) застосування зовнішнього контролю за виконанням особою відповідного завдання, вчиненням нею певних дій чи прийняття рішень;

3) обмеження доступу особи до певної інформації;

4) перегляд обсягу службових повноважень особи;

5) переведення особи на іншу посаду;

6) звільнення особи.

3. Особи, зазначені в пунктах 1, 2 частини першої статті 3 цього Закону, у яких наявний реальний чи потенційний конфлікт інтересів, можуть самостійно вжити заходів щодо його врегулювання шляхом позбавлення відповідного приватного інтересу з наданням підтверджуючих це документів безпосередньому керівнику.

Позбавлення приватного інтересу має виключати будь-яку можливість його приховування.

Не можуть вважатись позбавленням приватного інтересу дії щодо розлучення з подружжям, а також заяви, в тому числі публічні, про розірвання особистих, дружніх чи інших стосунків з іншими особами.

Не можуть вважатись позбавленням приватного інтересу відчуження корпоративних прав, майна або майнових прав, передачі їх в управління, якщо такі дії здійснюються особою на користь членів своєї сім'ї.

Стаття 30. Усунення від виконання завдання, вчинення дій, прийняття рішення чи участі в його прийнятті

1. Усунення особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, прирівняної до неї особи від виконання завдання, вчинення дій, прийняття рішення чи участі в його прийнятті в умовах реального чи потенційного конфлікту інтересів здійснюється у випадках, якщо конфлікт інтересів не має постійного характеру та за умов наявності можливості залучення до прийняття такого рішення або вчинення відповідних дій інших працівників відповідного органу, підприємства, установи організації.

2. Усунення особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, прирівняної до неї особи від виконання завдання, вчинення дій, прийняття рішення чи участі в його прийнятті в умовах реального чи потенційного конфлікту інтересів, а також залучення до прийняття такого рішення або вчинення відповідних дій інших працівників відповідного органу, підприємства, установи організації здійснюється за рішенням керівника органу або відповідного структурного підрозділу, в якому працює особа, крім випадків, визначених законом.

Стаття 31. Обмеження доступу до інформації

1. Обмеження доступу особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, прирівняної до неї особи до певної інформації, здійснюється за рішенням керівника органу або відповідного структурного підрозділу, в якому працює особа, у випадку, якщо конфлікт інтересів пов'язаний з таким доступом та має постійний характер, а також за можливості продовження належного виконання особою повноважень на посаді за умов такого обмеження, й можливості доручення роботи з відповідною інформацією іншому працівнику органу, підприємства, установи, організації.

Стаття 32. Перегляд обсягу службових повноважень

1. Перегляд обсягу службових повноважень особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, прирівняної до неї особи здійснюється за рішенням керівника органу, підприємства, установи, організації або відповідного структурного підрозділу, в якому працює особа, у разі, якщо конфлікт інтересів у її діяльності має постійний характер, пов'язаний з конкретним повноваженням особи, а також за можливості продовження належного виконання нею службових завдань за умов такого перегляду, й можливості наділення відповідними повноваженнями іншого працівника

Стаття 33. Здійснення повноважень під зовнішнім контролем

1. У разі, якщо усунення особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, прирівняної до неї особи від виконання завдання, вчинення дій, прийняття рішення чи участі в його прийнятті в умовах реального чи потенційного конфлікту інтересів, обмеження її доступу до інформації чи перегляд її повноважень є неможливим та відсутні підстави для її переведення на іншу посаду або звільнення, відповідні повноваження здійснюються особою під зовнішнім контролем.

Стаття 34. Форми та порядок здійснення зовнішнього контролю

1. Зовнішній контроль за виконанням завдання, вчиненням дій, прийняттям рішення чи участю в його прийнятті в умовах реального чи потенційного конфлікту інтересів особою, уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, прирівняною до неї особою здійснюється в одній з таких форм:

1) перевірка визначеним керівником органу, підприємства, установи, організації працівником стану та результатів виконання особою завдання, вчинення нею дій, змісту рішень чи проектів рішень, що приймаються або розробляються особою або відповідним колегіальним органом з питань, пов'язаних із предметом конфлікту інтересів;

2) виконання особою завдання, вчинення нею дій, розгляд справ, підготовка та прийняття нею рішень у присутності визначеного керівником органу працівника.

1. Зовнішній контроль за виконанням завдання, вчиненням дій, прийняттям рішення чи участю в його прийнятті в умовах реального чи потенційного конфлікту інтересів особою, уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, прирівняною до неї особою застосовується на підставі наказу керівника органу, підприємства, установи, організації, в якому визначаються форма контролю, уповноважений на проведення контролю працівник, а також обов'язки особи у зв'язку із застосуванням зовнішнього контролю за виконанням нею відповідного завдання, вчиненням нею дій чи прийняття рішень. Вказаний наказ надається для ознайомлення особі, на врегулювання конфлікту інтересів в діяльності якої він спрямований, в день його видання.

Стаття 35. Переведення, звільнення особи у зв'язку з наявністю конфлікту інтересів

1. Переведення особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, прирівняної до неї особи на іншу посаду у зв'язку з наявністю реального чи потенційного конфлікту інтересів здійснюється у разі, якщо конфлікт інтересів у її діяльності має постійний характер і не може бути врегульований шляхом усунення такої особи від виконання завдання, вчинення дій, прийняття рішення чи участі в його прийнятті, обмеження її доступу до інформації, перегляду її повноважень та функцій, та за наявності вакантної посади, яка за своїми характеристиками відповідає особистим та професійним якостям особи.

2. Переведення на іншу посаду відповідно до частини першої цієї статті здійснюється за згодою особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, прирівняної до неї особи у встановленому законодавством порядку.

3. Звільнення особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, прирівняної до неї особи з займаної посади у зв'язку з наявністю конфлікту інтересів здійснюється у разі, якщо реальний чи потенційний конфлікт інтересів у її діяльності має постійний характер і не може бути врегульований в інший спосіб, в тому числі через відсутність її згоди на переведення.

Стаття 36. Особливості врегулювання конфлікту інтересів, що виник у діяльності окремих категорій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування

1. Правила врегулювання конфлікту інтересів в діяльності народних депутатів України, членів Кабінету Міністрів України, керівників центральних органів виконавчої влади, які не входять до складу Кабінету Міністрів України, суддів Конституційного Суду України, голів, заступників голів обласних та районних рад, міських, сільських, селищних голів, секретарів міських, сільських, селищних рад, депутатів місцевих рад визначаються законом.

2. У разі виникнення реального чи потенційного конфлікту інтересів у особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, прирівняної до неї особи, яка входить до складу колегіального органу (комітету, комісії, колегії тощо), вона не має права брати участь у прийнятті рішення цим органом, якщо її неучасть не впливає на правомочність цього органу.

У разі, якщо неучасть особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, прирівняної до неї особи, яка входить до складу колегіального органу, у прийнятті рішень цим органом призведе до втрати правомочності цього органу, участь такої особи у прийнятті рішень має здійснюватись під зовнішнім контролем.

Особа, уповноважена на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, прирівняна до неї особа, яка входить до складу колегіального органу, крім осіб, зазначених в частині першій цієї статті, зобов'язана повідомити про це відповідний колегіальний орган шляхом надання відповідної інформації у письмовій формі керівнику органу та оголошення про це на засіданні органу.

У випадку повідомлення відповідного колегіального органу про наявність конфлікту інтересів у особи, яка входить до його складу, іншою особою орган приймає рішення про її усунення від участі в підготовці до розгляду та розгляді питань, щодо яких у неї наявний конфлікт інтересів, а також інформує про таку ситуацію спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції.

3. У разі, якщо конфлікт інтересів виникає в діяльності суддів (крім суддів Конституційного Суду України), їх усунення від участі у розгляді судової справи, а також зміна підсудності у справах, де суддя є стороною, здійснюється в порядку, встановленому законом.

Стаття 37. Наслідки порушення правил щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів

1. Порушення особою, уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, прирівняною до неї особою, вимог цього Закону щодо

запобігання та врегулювання конфлікту інтересів є підставою для її притягнення до дисциплінарної, адміністративної відповідальності в порядку, визначеному законодавством.

2. Нормативно-правові акти, рішення, видані (прийняті) в умовах конфлікту інтересів можуть бути скасовані органом або посадовою особою, уповноваженою на прийняття чи скасування відповідних актів, рішень, або визнані незаконними в судовому порядку за заявою заінтересованої фізичної особи, об'єднання громадян, юридичної особи, прокурора, органу державної влади, органу місцевого самоврядування.

3. Правочин, укладений в умовах конфлікту інтересів, є нікчемним.

Розділ VI

ПРАВИЛА ПРОФЕСІЙНОЇ ЕТИКИ

Стаття 38. Вимоги до поведінки осіб

1. Загальні вимоги до поведінки осіб, зазначених у пунктах 1-2 частини першої статті 3 цього Закону, якими вони зобов'язані керуватися під час виконання своїх службових повноважень, підстави та порядок притягнення до відповідальності за порушення цих вимог установлюються цим Законом, який є правовою основою для кодексів чи стандартів професійної етики.

2. Державні органи, органи влади Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування розробляють та забезпечують виконання спеціальних кодексів чи стандартів професійної етики їх працівників, а також інших осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, прирівняних до них осіб, які здійснюють діяльність у сфері їх управління.

До кодексів чи стандартів професійної етики включаються правила поведінки з неправомірною вигодою, подарунками, а також щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів.

Стаття 39. Додержання вимог закону та етичних норм поведінки

1. Особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, а також прирівняні до них особи під час виконання своїх службових повноважень зобов'язані неухильно додержуватися вимог закону та загальновизнаних етичних норм поведінки, бути ввічливими у стосунках з громадянами, керівниками, колегами і підлеглими.

Стаття 40. Пріоритет інтересів

1. Особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, а також прирівняні до них особи, представляючи державу чи територіальну громаду, діють виключно в їх інтересах.

Стаття 41. Політична неупередженість

1. Особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, а також прирівняні до них особи виконують свої службові

повноваження політично неупереджено, уникають демонстрації у будь-якому вигляді власних політичних переконань або поглядів, не використовують службові повноваження в інтересах політичних партій чи їх осередків або окремих політиків.

2. Положення частини першої цієї статті не поширюється на осіб, які обіймають політичні або виборні посади.

Стаття 42. Толерантність

1. Особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, а також прирівняні до них особи, толерантно і з повагою ставляться до політичних поглядів, ідеологічних та релігійних переконань інших осіб.

Стаття 43. Об'єктивність

1. Особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, а також прирівняні до них особи, діють об'єктивно, зокрема у відносинах з громадськістю, незважаючи на особисті інтереси, особисте ставлення до будь-яких осіб, на свої політичні погляди, ідеологічні, релігійні або інші особисті погляди чи переконання.

Стаття 44. Компетентність і ефективність

1. Особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, а також прирівняні до них особи, сумлінно, компетентно, вчасно, результативно і відповідально виконують службові повноваження, рішення та доручення органів і осіб, яким вони підпорядковані, підзвітні або підконтрольні, не допускають зловживань та неефективного використання державної і комунальної власності.

Стаття 45. Формування довіри до влади

1. Особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, а також прирівняні до них особи забезпечують позитивну репутацію органів державної влади, органів місцевого самоврядування, всіляко сприяють зміцненню довіри громадян до влади, утверджують чесність, неупередженість та ефективність влади.

Стаття 46. Конфіденційність

1. Особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, а також прирівняні до них особи не розголошують і не використовують в інший спосіб конфіденційну інформацію, що стала їм відома у зв'язку з виконанням своїх службових повноважень, крім випадків, встановлених законом.

Стаття 47. Утримання від виконання незаконних рішень чи доручень

1. Особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, а також прирівняні до них особи, незважаючи на особисті інтереси,

утримуються від виконання рішень чи доручень керівництва, якщо вони суперечать законодавству або становлять загрозу охоронюваним законом правам, свободам чи інтересам окремих громадян, юридичних осіб, державним або суспільним інтересам.

2. Особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, а також прирівняні до них особи самостійно оцінюють правомірність наданих керівництвом рішень чи доручень та можливу шкоду, що буде завдана у разі виконання таких рішень чи доручень.

3. У разі отримання для виконання рішень чи доручень, які особа, уповноважена на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, а також прирівняна до неї особа вважає незаконними або такими, що становлять загрозу охоронюваним законом правам, свободам чи інтересам окремих громадян, юридичних осіб, державним або суспільним інтересам, вона повинна негайно в письмовій формі повідомити про це керівника органу, в якому вона працює.

Стаття 48. Відповідальність за порушення правил поведінки

1. Порушення особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, а також прирівняними до них особами правил поведінки, визначених статтями 34-43 цього Закону, тягне за собою дисциплінарну відповідальність, а також у передбачених законом випадках – інші види відповідальності.

Розділ VII ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ

Стаття 49. Декларування майна, доходів, витрат, зобов'язань фінансового характеру та приватних інтересів

1. Особи, зазначені в пункті 1, підпункті «а» пункту 2 частини першої статті 3 цього Закону, зобов'язані щорічно до 1 квітня заповнювати на офіційному веб-сайті Національної комісії декларацію про майно, доходи, витрати, зобов'язання фінансового характеру та приватні інтереси за минулий рік за формою, що визначається Національною комісією.

2. Особи, зазначені в пункті 1, підпункті «а» пункту 2 частини першої статті 3 цього Закону, які припиняють діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування заповнюють декларацію про майно, доходи, витрати, зобов'язання фінансового характеру та приватні інтереси за період, не охоплений раніше поданими (заповненими) деклараціями.

Особи, які припинили діяльність, пов'язану з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, зобов'язані протягом одного року заповнювати декларацію

про майно, доходи, витрати, зобов'язання фінансового характеру та приватні інтереси за минулий рік в порядку, визначеному абзацом першим цієї частини.

2. Особа, яка претендує на зайняття посади, зазначеної в пункті 1 та підпункті «а» пункту 2 частини першої статті 3 цього Закону, до призначення або обрання на відповідну посаду заповнює в установленому цим Законом порядку декларацію про майно, доходи, витрати, зобов'язання фінансового характеру та приватні інтереси за минулий рік за формою, що визначається Національною комісією.

Стаття 50. Інформація, що зазначається в декларації

1. У декларації зазначаються відомості про:

1) прізвище, ім'я, по батькові, реєстраційний номер облікової картки платника податків (серія та номер паспорта громадянина України якщо особа через свої релігійні переконання відмовилася від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомила про це відповідний орган державної податкової служби і має про це відмітку у паспорті громадянина України) суб'єкта декларування та членів його сім'ї, місце реєстрації та фактичного проживання, місце роботи (проходження служби) та/або місце майбутньої роботи (проходження служби), займану посаду, або посаду, на яку претендує, та категорію посади (якщо така є) суб'єкта декларування;

2) об'єкти нерухомості, що належать суб'єкту декларування та членам його сім'ї на праві приватної власності, включаючи спільну власність, або знаходяться у них в оренді чи на іншому праві користування, незалежно від форми укладення правочину, внаслідок якого набуто таке право. Такі відомості включають дані:

а) щодо виду, характеристики майна, місцезнаходження, дату набуття майна у власність, оренду або інше право користування, вартість майна на дату набуття його у власність, володіння або користування;

б) у разі, якщо нерухоме майно перебуває у спільній власності, про усіх співвласників такого майна вказуються відомості, зазначені у пункті 1 частини першої цієї статті. У разі, якщо нерухоме майно перебуває в оренді або на іншому праві користування, про власника такого майна також вказуються відомості, зазначені у пункті 1 частини першої цієї статті;

3) цінне рухоме майно, вартість якого не перевищує 10 місячних прожиткових мінімумів, встановлених для працездатної особи на 1 січня звітного року, що належить суб'єкту декларування або членам його сім'ї на праві приватної власності, у тому числі спільної власності, або перебуває в її володінні або користуванні незалежно від форми правочину, внаслідок якого набуто таке право. Такі відомості включають:

а) дані щодо виду майна, характеристики майна, дату набуття його у власність, володіння або користування, вартість майна на дату його набуття у власність, володіння або користування;

б) відомості про транспортні засоби та інші самохідні машини і механізми також включають дані щодо їх марки та моделі, року випуску, ідентифікаційного номеру, якщо такий є. Відомості про транспортні засоби та інші самохідні машини і механізми вказуються незалежно від їх вартості;

в) у разі, якщо рухоме майно перебуває у спільній власності, про усіх співвласників такого майна також вказуються відомості, зазначені у пункті 1 частини першої цієї статті. У разі, якщо рухоме майно перебуває у володінні або користуванні, про власників такого майна також вказуються відомості, зазначені у пункті 1 частини першої цієї статті;

4) цінні папери, в тому числі акції, облігації, чеки, сертифікати, векселі, що належать суб'єкту декларування або членам його сім'ї, із відображенням відомостей стосовно виду цінного паперу, його емітента, дати набуття цінних паперів у власність, кількості та номінальної вартості цінних паперів. У разі, якщо цінні папери передані в управління іншій особі, щодо цієї особи також вказуються відомості, зазначені у пункті 1 частини першої цієї статті;

5) інші корпоративні права, що належать суб'єкту декларування або членам його сім'ї, із зазначенням найменування кожного суб'єкта господарювання, його організаційно-правової форми, коду Єдиного державного реєстру підприємств і організацій України, частки у статутному (складеному) капіталі товариства, підприємства, організації у грошовому та відсотковому вираженні;

6) нематеріальні активи, що належать суб'єкту декларування або членам його сім'ї, в тому числі об'єкти інтелектуальної власності, що можуть бути оцінені в грошовому еквіваленті. До відомостей щодо нематеріальних активів включаються дані про вид та характеристики таких активів, вартість активів на момент виникнення права власності, а також про дату виникнення права на них;

7) отримані (нараховані) доходи, в тому числі доходи у вигляді заробітної плати (грошового забезпечення), отримані як за основним місцем роботи, так і за сумісництвом, гонорари, дивіденди, проценти, роялті, страхові виплати, благодійна допомога, пенсія, доходи від відчуження цінних паперів та корпоративних прав, подарунки та інші доходи.

Такі відомості включають дані про вид доходу, джерело доходу та його розмір. Відомості щодо подарунків та інших доходів, не визначених у першому абзаці цього пункту, вказуються лише у разі, якщо розмір такого подарунку або доходу перевищує один місячний прожитковий мінімум, встановлений для працездатної особи на 1 січня звітного року, за умови, що сукупна вартість таких подарунків або доходів, отриманих протягом календарного року, не перевищує п'яти прожиткових мінімумів, встановлених для працездатної особи на 1 січня звітного року. До декларації не включаються відомості про подарунки, одержані у випадках, передбачених пунктами 1, 2 частини другої статті 22 цього Закону;

8) наявні грошові активи, в тому числі готівкові кошти, кошти розміщені на банківських рахунках, внески до кредитних спілок та інших небанківських фінансових установ, а також активи у дорогоцінних (банківських) металах. Відомості щодо грошових активів включають дані про вид, розмір та валюту активу, а також

найменування та код Єдиного державного реєстру підприємств і організацій України установи, в якій відкриті відповідні рахунки або до якої зроблені відповідні внески. Не підлягає декларуванню кошти розміщені на одному банківському рахунку, внесок до кредитних спілок та інших небанківських фінансових установ, а також актив у дороговісних (банківських) металах, вартість якого не перевищує 10 місячних прожиткових мінімумів, встановлених для працездатної особи на 1 січня звітного року.

9) фінансові зобов'язання, в тому числі отримані кредити, позики, зобов'язання за договорами лізингу, розмір сплачених коштів в рахунок основної суми позики (кредиту) та процентів за позикою (кредиту), зобов'язання за договорами страхування та недержавного пенсійного забезпечення, позичені іншим особам кошти. Відомості щодо фінансових зобов'язань включають дані про вид зобов'язання, його розмір, валюту зобов'язання, інформацію про особу, стосовно якої виникли такі зобов'язання, відповідно до пункту 1 частини першої цієї статті, та дату виникнення зобов'язання. Такі відомості вказуються лише у разі, якщо розмір зобов'язання перевищує 10 місячних прожиткових мінімумів, встановлених для працездатної особи на 1 січня звітного року. В разі, якщо розмір зобов'язання не перевищує 10 місячних прожиткових мінімумів, встановлених для працездатної особи на 1 січня звітного року, вказується лише загальний розмір такого фінансового зобов'язання.

У разі, якщо предметом правочину щодо забезпечення виконання зобов'язання є нерухоме або рухоме майно, в декларації вказується вид майна, його місцезнаходження, вартість та інформація про власника майна, відповідно до підпункту 1 пункту 1 цієї статті. У разі, якщо засобом забезпечення отриманого зобов'язання є порука, в декларації має бути вказана інформація про поручителя, зазначена у пункті 1 частини першої цієї статті;

10) видатки та всі правочини, вчинені у звітному періоді, на підставі яких у суб'єкта декларування виникає або припиняється право власності, володіння чи користування, в тому числі спільної власності, на нерухоме або рухоме майно, нематеріальні та інші активи, а також виникають фінансові зобов'язання, які зазначені у пунктах 2–9 частини першої цієї статті.

Такі відомості вказуються лише у разі, якщо розмір відповідного видатку перевищує розмір місячної оплати праці суб'єкта декларування за основним місцем роботи. Окрім цього, до таких відомостей включаються дані про вид правочину, його предмет та інформація щодо найменування контрагента;

11) посаду чи роботу, що виконується або виконувалась за сумісництвом: дані про займану посаду чи роботу (оплачувану чи ні), що виконується за угодою (контрактом), найменування юридичної чи фізичної особи, в якій (якої) особа працює або працювала за сумісництвом із зазначенням коду Єдиного державного реєстру підприємств і організацій України, або прізвище, ім'я, по батькові фізичної із зазначенням її реєстраційного номера облікової картки платника податків;

12) входження суб'єкта декларування до керівних чи наглядових органів громадських об'єднань із зазначенням назви відповідних об'єднань.

2. Відомості, зазначені у частині першій цієї статті, подаються незалежно від того, чи знаходиться об'єкт декларування на території України чи за її межами.

3. Відомості, передбачені пунктом 10 частини першої цієї статті не зазначаються у деклараціях осіб, які претендують на зайняття посади, зазначеної в пункті 1 та підпункті «а» пункту 2 частини першої статті 3 цього Закону.

4. Відображення доходів і видатків суб'єктів декларування здійснюється у грошовій одиниці України.

5. Доходи/видатки, одержані/здійснені в іноземній валюті, з метою відображення у декларації перераховуються в грошовій одиниці України за валютним (обмінним) курсом Національного банку України, що діяв на дату одержання доходу/здійснення видатків. Щодо доходів/видатків, одержаних/здійснених за кордоном зазначається держава, в якій їх було одержано/здійснено.

Стаття 51. Облік та оприлюднення декларацій

1. Заповнені декларації про майно, доходи, витрати, зобов'язання фінансового характеру та приватні інтереси включаються до Єдиного державного реєстру вказаних декларацій, що формується та ведеться Національною комісією.

Національна комісія забезпечує відкритий цілодобовий доступ до Єдиного державного реєстру декларацій про майно, доходи, витрати, зобов'язання фінансового характеру та приватні інтереси.

Зазначені у декларації відомості щодо реєстраційного номера облікової картки платника податків або серії та номера паспорта громадянина України, місця проживання, дати народження суб'єкта декларування та членів його сім'ї, місцезнаходження об'єктів, які наводяться в декларації, є інформацією з обмеженим доступом та відображенню у відкритому для доступу Єдиному державному реєстрі декларацій не підлягають.

Стаття 52. Перевірка декларацій

1. З метою забезпечення відкритості та прозорості діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави, та прирівняних до них осіб, забезпечення подання ними декларацій, перевірки повноти, достовірності даних, які містяться у декларації, виявлення реального чи потенційного конфлікту інтересів, а також фактів незаконного отримання благ Національна комісія проводить щодо декларацій, заповнених суб'єктами декларування, такі перевірки:

- 1) своєчасності заповнення;
- 2) правильності та повноти заповнення;
- 3) на наявність конфлікту інтересів;
- 1) логічний та арифметичний контроль;
- 2) повна перевірка.

1. Порядок проведення передбачених частиною першою цієї статті перевірок визначається Національною комісією.

Стаття 53. Перевірка своєчасності заповнення декларацій

1. Перевірка факту своєчасності заповнення декларації здійснюється протягом п'ятнадцяти робочих днів з дня, у який така декларація повинна бути заповнена.

2. Державні органи, органи влади Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування, а також державні та комунальні підприємства, установи, організації зобов'язані упродовж трьох робочих днів інформувати Національну комісію про припинення працюючими у них суб'єктами декларування діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування.

3. Якщо за результатами перевірки встановлено, що суб'єкт декларування не заповнив декларацію Національна комісія письмово повідомляє такого суб'єкта про факт незаповнення декларації, і суб'єкт декларування повинен протягом п'яти днів з дня отримання такого повідомлення заповнити декларацію в порядку, визначеному частиною першою статті 48 цього Закону.

3. Після завершення передбаченого частиною третьою цієї статті строку Національна комісія письмово повідомляє про факт несвоєчасного заповнення або незаповнення декларації керівнику відповідного державного органу, органу влади Автономної Республіки Крим, його апарату, органу місцевого самоврядування, юридичної особи публічного права, в якому працює відповідний суб'єкт декларування, та спеціально уповноваженим суб'єктам у сфері протидії корупції в порядку, передбаченому частинами другою та третьою статті 15 цього Закону.

Стаття 54. Перевірка правильності та повноти заповнення декларації

1. Перевірка правильності та повноти заповнення декларації здійснюється Національною комісією протягом п'ятнадцяти робочих днів з дня, коли така декларація повинна бути заповнена відповідно до статті 48 цього Закону і полягає у ознайомчому вивченні декларації на наявність технічних описок чи помилок, заповненні обов'язкових полів.

2. У разі виявлення під час перевірки правильності та повноти заповнення декларації будь-яких помилок, описок чи незаповнення обов'язкових полів Національна комісія письмово повідомляє про це суб'єкта декларування, який подав декларацію, вказуючи на конкретні помилки чи описки, а суб'єкт декларування повинен їх виправити протягом п'ятнадцяти днів з дня отримання такого повідомлення і заповнити виправлену декларацію, а у випадку незгоди із зауваженнями Національної комісії - надати їй письмові пояснення стосовно порушеного питання.

3. Незаповнення суб'єктом декларування виправленої декларації або ненадання ним письмових пояснень стосовно виявлених у декларації помилок чи описок у встановлений частиною другою цієї статті строк чи надання пояснень, які не спростовують виявлених помилок, є підставою для проведення повної перевірки відповідної декларації.

Стаття 55. Перевірка декларацій на наявність конфлікту інтересів

1. Перевірка декларації на наявність конфлікту інтересів суб'єкта декларування здійснюється протягом тридцяти днів з дня заповнення декларації і полягає у порівнянні службових чи представницьких повноважень суб'єкта декларування з його приватними інтересами.

З метою проведення перевірки декларацій на наявність конфлікту інтересів Національна комісія має право витребувати у відповідних органів підприємств, установ, організації копії документів, яким визначено коло службових повноважень суб'єктів декларування.

2. У разі виявлення під час перевірки декларації на наявність конфлікту інтересів ознак наявності у суб'єкта декларування реального чи потенційного конфлікту інтересів Національна комісія видає відповідний припис в порядку, передбаченому частиною другою статті 15 цього Закону.

Стаття 56. Логічний та арифметичний контроль

1. Логічний та арифметичний контроль даних, що містяться у декларації, здійснюється протягом тридцяти днів з дня заповнення декларації і полягає у встановленні арифметичної точності задекларованої інформації, відповідності заявлених доходів та інших активів наявним фінансовим інтересам та їх логічної відповідності між собою і даним декларування за попередні звітні періоди.

2. У разі виявлення під час логічного та арифметичного контролю декларації відповідних логічних або арифметичних помилок Національна комісія письмово повідомляє про це суб'єкта декларування, який подав декларацію, вказуючи на конкретні помилки, а суб'єкт декларування повинен їх виправити протягом п'ятнадцяти днів з дня отримання такого повідомлення і заповнити виправлену декларацію, а у випадку незгоди із зауваженнями Національної комісії - надати їй письмові пояснення стосовно порушеного питання.

3. Незаповнення суб'єктом декларування виправленої декларації або ненадання ним письмових пояснень стосовно виявлених у декларації помилок у встановлений частиною другою цієї статті строк чи надання пояснень, які не спростовують виявлених помилок, є підставою для проведення повної перевірки відповідної декларації.

Стаття 57. Повна перевірка декларацій

1. Повна перевірка декларації здійснюється протягом шістдесяти днів з дня заповнення декларації і полягає у з'ясуванні достовірності задекларованих відомостей та точності оцінки задекларованих активів.

Обов'язковій повній перевірці підлягають декларації службових осіб, які займають відповідальне та особливо відповідальне становище, суб'єктів декларування, які займають посади, пов'язані з високим рівнем корупційних ризиків, перелік яких затверджується Національною комісією, а також декларації, передбачені частинами третіми статей 53 та 55 цього Закону.

Повній перевірці також підлягають десять відсотків усіх декларацій, заповнених

іншими суб'єктами декларування, обраних автоматизованою системою за випадковим принципом в порядку, визначеному Національною комісією.

2. У разі встановлення за результатами повної перевірки декларації відображення у декларації недостовірних відомостей Національна комісія письмово повідомляє про це керівнику відповідного державного органу, органу влади Автономної Республіки Крим, його апарату, органу місцевого самоврядування, юридичної особи публічного права, в якому працює відповідний суб'єкт декларування, та спеціально уповноваженим суб'єктам у сфері протидії корупції в порядку, передбаченому частинами другою та третьою статті 15 цього Закону.

3. Виявлення недостовірних відомостей, зазначених у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, не звільняє суб'єкта декларування від обов'язку заповнити декларацію з достовірними відомостями.

4. Подання завідомо недостовірних відомостей в декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру є підставою для притягнення суб'єкта декларування до відповідальності відповідно до закону.

Примітка. Службовими особами, які займають відповідальне та особливо відповідальне становище, є особи, посади яких передбачені частиною першою статті 9 Закону України «Про державну службу», або віднесені згідно із статтею 25 вказаного Закону до першої - четвертої категорій, а також судді, прокурори і слідчі, керівники, заступники керівників органів державної влади та управління, органів місцевого самоврядування, їх структурних підрозділів та одиниць.

Стаття 58. Моніторинг способу життя суб'єктів декларування

1. Національна комісія здійснює моніторинг способу життя суб'єктів декларування з метою встановлення відповідності їх рівня життя наявним у них та членів їх сімей майну і одержаним ними доходам згідно з декларацією про майно, доходи, витрати, зобов'язання фінансового характеру та приватні інтереси, що подається відповідно до цього Закону.

2. Порядок здійснення моніторингу способу життя суб'єктів декларування визначається Національною комісією.

Моніторинг способу життя здійснюється із дотриманням законодавства про захист персональних даних та не повинен передбачати надмірного втручання у право на недоторканність особистого і сімейного життя особи.

3. Встановлення невідповідності рівня життя суб'єкта декларування наявним у нього та членів його сім'ї майну і одержаним ними доходам є підставою для притягнення суб'єкта декларування до дисциплінарної відповідальності.

У випадку виявлення за результатами моніторингу способу життя ознак адміністративного або кримінального правопорушення Національна комісія інформує про них правоохоронні органи.

Стаття 59. Додаткові заходи здійснення фінансового контролю

1. У разі відкриття суб'єктом декларування або членом його сім'ї валютного рахунка в установі банку-нерезидента відповідний суб'єкт декларування зобов'язаний

в десятиденний строк письмово повідомити про це Національну комісію у встановленому нею порядку, із зазначенням номера рахунка і місцезнаходження банку-нерезидента.

2. У разі суттєвих змін у майновому стані суб'єкта декларування, а саме отримання ним коштів, придбання майна, яке перевищує тримісячний розмір його оплати праці, відповідний суб'єкт у десятиденний строк з моменту отримання доходу або придбання майна зобов'язаний повідомити про це Національну комісію.

3. Порядок інформування Національної комісії про відкриття валютного рахунка в установі банку-нерезидента, а також про суттєвих змін у майновому

Концепція реформування системи запобігання корупції в Україні

Протягом часу існування незалежної української держави створено певні законодавчі та організаційні засади щодо боротьби з корупцією. Однак, стан справ з корупцією свідчить про те, що ці засади виявились неефективними. Серед основних причин - відсутність стратегічного бачення того, якою повинна бути загальнодержавна система антикорупційних інститутів, яка би забезпечувала стримування корупційно-мотивованих моделей поведінки як в публічному, так і в приватному секторах. Наслідком цього є відсутність системної роботи із аналізу загроз корупції, усунення або запобігання цим загрозам, а також контролю за корупцією у публічних інститутах.

Тому необхідно на основі аналізу законодавчого регулювання та інституційного забезпечення реалізації основних державних функцій, пов'язаних із запобіганням корупції, підготувати пропозиції щодо створення комплексної системи механізмів, об'єднаних завданнями щодо запобігання корупції.

Нижче наведені основні функції із запобігання корупції, органи, відповідальні за їх реалізацію та стан їх виконання.

Функції із запобігання корупції	Відповідальні органи (підрозділи)	Стан виконання
Розробка, моніторинг та координація виконання антикорупційної політики	Національний антикорупційний комітет (НАК) Міністерство юстиції Урядовий уповноважений з питань антикорупційної політики (УУ)	Здійснюється частково. Відсутнє законодавство, яке дає визначення антикорупційної політики та її складових. Повноваження розпорошені за органами, у великій мірі дублюються, низка функцій не реалізуються взагалі (аналітика, дослідження, моніторинг та координація політики, робота з громадськістю, інформаційні кампанії). Не визначено відповідального органу; НАК та УУ самоусунулись від роботи у цій сфері.
Спеціальна перевірка при прийнятті на публічну службу	Кадрові підрозділи відповідних органів МОЗ, МЮ, МОН, МО, органи податкової служби.	Реалізується. Недосконалий, надмірно ускладнений порядок перевірки та дезорганізованість органів, що її проводять, призводять до суттєвого перевищення строків проведення перевірки, що у свою чергу сприяє корупції та неналежному впливу на органи, які проводять перевірку.
Контроль за дотриманням правил щодо запобігання конфлікту інтересів (у	Уповноважені підрозділи органів державної влади	Законодавство фактично відсутнє (містить лише загальні приписи). Підрозділи не мають

Функції із запобігання корупції	Відповідальні органи (підрозділи)	Стан виконання
тому числі щодо суміщення, одержання подарунків, роботи близьких осіб, обмеження після звільнення з роботи)		законодавчо визначеного статусу, повноважень, гарантій діяльності. У деяких важливих сферах контроль не забезпечений інституційно – судівництво, представницькі органи влади тощо. Спеціально уповноважений орган, відповідальний за моніторинг стану справ у цій сфері та вироблення політики, відсутній.
Контроль за повнотою і достовірністю даних в деклараціях	Уповноважені підрозділи органів державної влади	Відсутні механізми виявлення недостовірності даних, немає централізованої автоматизованої бази даних декларацій, більшість декларацій не публічна, відсутні санкції за подання недостовірних відомостей. Підрозділи не мають законодавчо визначеного статусу, повноважень, гарантій діяльності. Спеціально уповноважений орган, відповідальний, зокрема, за моніторинг стану справ у цій сфері та вироблення політики відсутній
Моніторинг способу життя визначених категорій публічних службовців (в частині відповідності наявного та задекларованого майна)	Немає	Не здійснюється.
Забезпечення дотримання етичних стандартів поведінки публічних службовців	Спеціально уповноважених органів чи підрозділів не існує. В певних межах здійснюється кадровими або дисциплінарними органами	Як окрема функція не здійснюється. Реалізується лише як виняток у ході дисциплінарного провадження. Спеціально уповноважений орган, відповідальний, за моніторинг стану справ у цій сфері та вироблення політики відсутній.

Функції із запобігання корупції	Відповідальні органи (підрозділи)	Стан виконання
Здійснення «перевірки на доброчесність» публічних службовців	Немає.	Не здійснюється.
Антикорупційна експертиза проектів актів	Міністерство юстиції Комітет ВРУ до предмета відання якого належить питання боротьби з корупцією.	Функція реалізується неефективно, не запобігає прийняттю корупціогенних рішень.
Реалізація відомчої антикорупційної політики, антикорупційних програм в органах влади, заснованих на аналізі ризиків	Немає.	Реалізуються в окремих відомствах лише формальні плани заходів з боротьби з корупцією. Державна політика у цій сфері відсутня.
Створення механізмів добровільного інформування про підозри в корупції, перевірки цієї інформації, захисту інформаторів	Немає.	Законодавство відсутнє, лише загальні приписи. Механізмів внутрішнього і зовнішнього інформування не передбачено ні в законодавстві, ні на практиці. Уповноважений орган, відповідальний, за моніторинг стану справ у цій сфері та вироблення політики відсутній.
Ведення реєстру фізичних осіб, притягнутих до відповідальності за корупційні правопорушення	Міністерство юстиції	Реєстр створено. Відкритий лише щодо осіб, які внесені до Реєстру з 2014 р. Спосіб функціонування унеможливорює ефективний пошук інформації.
Ведення реєстру юридичних осіб, притягнутих до відповідальності за корупційні правопорушення	Немає.	Не створено правових підстав для ведення реєстру.

Основним законодавчим актом, що регулює питання запобігання і протидії корупції, є Закон України «Про засади запобігання і протидії корупції». При його розробці планувалося, що Закон буде рамковим, міститиме лише основні принципи, відповідно до яких будуть ухвалені інші закони, що визначатимуть як функціонуватиме антикорупційний механізм держави. Однак, більшість цих принципів так і не здобули свого подальшого розвитку в інших актах законодавства. З іншого боку, до рамкового Закону були включені норми, які досить детально врегульовують

окремі інститути, наприклад, спеціальну перевірку чи декларування доходів, майна, витрат та зобов'язань фінансового характеру публічних службовців, що спотворило первісну ідею рамкового закону.

Законодавче врегулювання проблеми превентивного антикорупційного механізму можна вирішити двома шляхами:

1) ревізія рамкового закону та ухвалення пакету спеціальних додаткових законів, кожен з яких би регламентував функціонування одного чи декількох інститутів;

2) ухвалення нового закону, який би забезпечив комплексне регулювання діяльності усієї системи із запобігання корупції.

Кожен із варіантів має свої переваги, але доцільним видається ухвалити новий закон, у якому буде системно визначено всі основні механізми запобігання корупції, у тому числі в частині інституційного забезпечення. При цьому ключовим елементом цієї системи, що поєднує всі інструменти запобігання корупції, є спеціалізований антикорупційний орган, який здійснюватиме вироблення політики, координацію та моніторинг її реалізації, а також контроль за дотриманням антикорупційного законодавства.

З огляду на це пропонується підготувати новий Закон “Про запобігання корупції”, у якому визначити основні антикорупційні поняття, коло суб’єктів відповідних суспільних відносин, статус превентивного антикорупційного органу, його завдання і повноваження, механізми попередження корупції, виявлення та покарання корупційних правопорушень (за винятком питань діяльності спеціалізованого антикорупційного органу зі слідчими повноваженнями).

Основні засади нового закону щодо запобігання корупції

Розділ 1. Загальні положення

Визначення термінів

Повинні бути надані визначення основних термінів, які вживаються в цьому законі, зокрема:

антикорупційна експертиза;

корупція;

корупційне правопорушення;

конфлікт інтересів (уявний, реальний, потенційний), приватний інтерес особи;

подарунок, жертва (у контексті обмежень щодо надання благодійної допомоги державним органам, органам місцевого самоврядування, посадовим і службовим особам);

члени сім’ї, близькі особи; особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, особи, які займають відповідальне та особливо відповідальне становище;

неправомірна вигода;

інші терміни.

Розділ 2. Національна Комісія з питань запобігання корупції

З метою інституційного забезпечення виконання завдань із запобігання корупції пропонується утворити Національну комісію з питань запобігання корупції (НКЗК).

Статус. З урахування положень Конституції України, пропонується утворити НКЗК як центральний орган виконавчої влади зі спеціальним статусом. Спеціальний

статус органу забезпечується тим, що він утворений відповідно до закону, яким визначені його права та обов'язки, завдання та повноваження, гарантії незалежності його функціонування, а також особливим характером покладених на нього задач.

Організація діяльності органу. З метою усунення можливих ризиків, пов'язаних із впливом суб'єктивних чинників на прийняття органом рішення, передбачається утворити НКЗК як колегіальний орган¹, який складатиметься із п'яти членів - голови та 4 членів. Голову обирають члени НКЗК на своєму засіданні. Діяльність органу відбуватиметься у формі засідань, рішення прийматимуться більшістю голосів від загального складу комісії.

Діяльність НКЗК як колегіального органу забезпечує центральний апарат, а також в разі необхідності, за поданням НКЗК та рішенням Кабінету Міністрів України утворюватимуться територіальні органи за регіональним принципом - їх юрисдикція охоплюватиме декілька областей.

Взаємодію з іншими органами державними органами та органами місцевого самоврядування пропонується здійснювати через уповноважені підрозділи (осіб), які утворюватимуться у:

апараті (секретаріаті), що забезпечує діяльність визначених Конституцією України посадових осіб, колегіальних органів державної влади, Національного банку України, Конституційного Суду України, Верховного та вищих спеціалізованих судів, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України,

центральному апараті міністерства, іншого центрального органу виконавчої влади,

апараті Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласної ради, Київської та Севастопольської міських рад, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласної, Київської та Севастопольської міської державної адміністрації.

НКЗК здійснюватиме координацію та методичне забезпечення діяльності підрозділів державних органів, органів місцевого самоврядування з питань запобігання та виявлення корупції, погоджуватиме структуру, штатну чисельність та плани роботи таких підрозділів (осіб), призначення на посаду на підставі конкурсу та звільнення з посади керівників підрозділів (осіб), їх заохочення та притягнення до відповідальності.

Особливий порядок призначення та звільнення членів органу. Призначення членів НКЗК відбуватиметься на підставі відкритого публічного конкурсу, який проводитиметься конкурсною комісією, до складу якої входитимуть, зокрема представники громадськості.

Членом НКЗК може бути громадянин України, не молодший 35 років, який має вищу освіту, володіє державною мовою та здатний за своїми діловими та моральними якостями, освітнім і професійним рівнем, станом здоров'я виконувати відповідні службові обов'язки.

Не може бути призначена на посаду члена НКЗК особа, яка за рішенням суду визнана недієздатною або дієздатність якої обмежена; має судимість за вчинення умисного злочину, якщо така судимість не погашена або не знята в установленому законом порядку; притягалася судом до відповідальності за вчинення злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, злочинів проти правосуддя; має громадянство іншої держави; не пройшла спеціальну перевірку; впродовж одного року до подання заяви на участь у конкурсі на

¹Антикорупційні органи іноземних держав, з колегіальною формою управління утворені, зокрема, в Словенії, Колишній Югославській Республіці Македонія, Сербії, Південній Кореї, Гонконгу.

заміщення цієї посади, незалежно від тривалості, входила до складу керівних органів політичної партії або знаходилася у трудових чи інших договірних відносинах з політичною партією.

Строк дії мандату членів НКЗК пропонується обмежити 4 роками, одна особа не зможе обіймати посаду більш ніж два строки підряд. Звільнення з посади до завершення строку каденції члена НКЗК відбуватиметься на підставі вичерпного переліку підстав, визначених у законі, зокрема: призначення чи обрання на іншу посаду за його згодою, досягнення 65-річного віку, неможливості виконувати свої повноваження за станом здоров'я, набрання законної сили рішення суду про визнання його недієздатним або обмеження його цивільної дієздатності, визнання його безвісно відсутнім чи оголошення його померлим, набрання законної сили обвинувальним вироком суду щодо нього або рішенням суду, яким встановлено недотримання обмежень щодо сумісництва чи суміщення з іншими посадами чи видами діяльності, передбаченими Законом України «Про засади запобігання і протидії корупції», припинення ним громадянства України або виїзду на постійне проживання за межі України, подання заяви про звільнення з посади за власним бажанням, смерті.

Гарантії від незаконного впливу на членів НКЗК

Повідомлення про підозру у вчиненні кримінального правопорушення членам НКЗК може бути здійснено лише Генеральним прокурором України.

Члени НКЗК, близькі особи та їх майно перебувають під особливим захистом держави. Органи внутрішніх справ зобов'язані вживати необхідних заходів для забезпечення безпеки члена НКЗК, членів його сім'ї, збереження їхнього майна, якщо від члена НКЗК надійде відповідна заява.

Посягання на життя і здоров'я члена НКЗК, знищення чи пошкодження його майна, погроза вбивством, насильством чи пошкодженням майна члену НКЗК, а також посягання на життя і здоров'я близьких осіб НКЗК, погроза їм вбивством, пошкодженням майна тягнуть за собою відповідальність, встановлену законом. Член НКЗК має право на забезпечення засобами захисту, які йому надаються органами внутрішніх справ.

Статус працівників органу. Члени та працівники НКЗК є державними службовцями. Їх статус визначається Законом України «Про державну службу», з винятками, встановленими законом про запобігання і протидію корупції.

Оплата праці членів НКЗК прирівнюється до рівня оплати праці суддів Верховного Суду України, розмір їхнього посадового окладу закріплюється безпосередньо в законі. Оплата праці працівників апарату НКЗК, умови їх соціального забезпечення визначаються на рівні, що дає можливість забезпечити належні гарантії їх діяльності, зокрема, незалежність та неупередженість (наприклад, рівень оплати праці працівників апарату НКЗК встановлюється у двократному розмірі у порівнянні з відповідними категоріями посад Секретаріату Кабінету Міністрів України).

Фінансування діяльності органу. Видатки на діяльність НКЗК визначаються окремим рядком закону про державний бюджет. Голова НКЗК має право брати представляти позицію НКЗК з питань його фінансування на засіданнях Кабінету Міністрів України (далі - КМУ), комітетів або на пленарних засіданнях Верховної Ради України (далі - ВРУ). Видатки на діяльність НКЗК повинні передбачати (можливо окремим рядком) кошти на підтримання діяльності інститутів громадянського суспільства у сфері запобігання корупції (проведення досліджень, інформаційних кампаній, тренінгів, аналіз законодавства щодо корупційних ризиків тощо).

Функції органу

НКЗК здійснюватиме такі функції:

1) підготовка проектів антикорупційної стратегії, державної цільової програми та інших актів законодавства, спрямованих на формування та реалізацію антикорупційної державної політики;

2) забезпечення виконання заходів, передбачених антикорупційною стратегією та державною цільовою програмою з її реалізації, здійснення моніторингу ефективності та координації діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування у цій сфері;

3) здійснення системного аналізу:

законодавства з метою виявлення норм, реалізація яких може призвести до корупційних проявів, з підготовкою пропозицій щодо розроблення проектів нормативно-правових актів у сфері запобігання та протидії корупції та участю у розробленні таких актів;

статистичних даних, наукових, соціологічних досліджень щодо запобігання та протидії корупції, інформації про здійснені заходи у цій сфері з метою виявлення факторів, які сприяють корупційним проявам, і підготовки пропозицій щодо їх усунення;

4) проведення антикорупційної експертизи проектів нормативно-правових актів;

5) підготовка та оприлюднення звіту про результати проведення заходів із реалізації державної антикорупційної політики;

6) координація та методичне забезпечення діяльності підрозділів державних органів, органів місцевого самоврядування з питань запобігання та виявлення корупції;

7) погодження:

структури, штатної чисельності та планів роботи підрозділів (осіб) державних органів, органів місцевого самоврядування з питань запобігання та виявлення корупції;

призначення на посаду на підставі відкритого конкурсу та звільнення з посади керівників підрозділів (осіб) органів державної влади, органів місцевого самоврядування з питань запобігання та виявлення корупції, їх заохочення та притягнення до відповідальності;

8) здійснення моніторингу виконання актів законодавства з питань етичної поведінки, запобігання конфлікту інтересів у діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування; затвердження відповідно до закону правил етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування;

9) здійснення співпраці із особами, які добросовісно повідомляють про можливі факти корупційних правопорушень, інших порушень цього Закону (whistleblowers, «викривачі»), вжиття заходів щодо їх правового та іншого захисту, притягнення до відповідальності осіб, винних у порушенні їх прав, у зв'язку із таким інформуванням;

10) здійснення в порядку, передбаченому законом, перевірки правильності та повноти заповнення декларацій про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, у тому числі, проведення моніторингу «способу життя» осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, зберігання та оприлюднення таких декларацій;

11) здійснення методичного забезпечення розробки та реалізації в державних органах, органах місцевого самоврядування програм щодо запобігання корупції (антикорупційних програм), погодження, моніторинг їх реалізації відповідно до цього Закону;

12) ініціювання питання про проведення службового розслідування, вжиття заходів щодо притягнення до відповідальності осіб, винних у вчиненні корупційних правопорушень, надсилання до спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції матеріалів, що свідчать про факти корупційних правопорушень;

13) забезпечення ведення Єдиного державного реєстру декларацій про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру та Єдиного державного реєстру осіб, притягнутих до відповідальності за корупційні правопорушення;

14) організація підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, посадових осіб місцевого самоврядування з питань, пов'язаних із запобіганням корупції;

15) надання роз'яснень, методичної та консультаційної допомоги з питань застосування законодавства про запобігання і протидію корупції;

16) залучення до формування та реалізації державної антикорупційної політики інститутів громадянського суспільства, забезпечення діяльності Громадської ради при НКЗК;

17) інформування громадськості про заходи щодо запобігання і протидії корупції, здійснення заходів, спрямованих на формування у свідомості громадян негативного ставлення до корупції;

18) здійснення співпраці із суб'єктами господарювання у частині вироблення та імплементації антикорупційної політики щодо запобігання корупції в приватному секторі;

19) проведення досліджень з проблем, пов'язаних з корупцією;

20) співпраця з державними органами, неурядовими організаціями іноземних держав та міжнародними організаціями з питань запобігання і протидії корупції, координація в межах своїх повноважень виконання зобов'язань, передбачених міжнародними договорами України, у зазначеній сфері;

21) обмін інформацією з компетентними органами іноземних держав та міжнародними організаціями.

Повноваження органу

НКЗК надаватимуться такі повноваження:

1) одержувати в установленому порядку за письмовими запитами від державних органів, органів місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання незалежно від форми власності та їх посадових осіб, громадян та їх об'єднань інформацію, необхідну для виконання покладених на неї завдань;

2) користуватися відповідними інформаційними базами даних державних органів, державними, в тому числі урядовими, системами зв'язку і комунікацій, мережами спеціального зв'язку та іншими технічними засобами;

3) залучати в установленому порядку до виконання окремих робіт, участі у вивченні окремих питань учених і фахівців, у тому числі на договірній основі, працівників органів державної влади і посадових осіб місцевого самоврядування;

4) створювати комісії та робочі групи, організовувати конференції, семінари і наради з питань запобігання і протидії корупції;

5) розробляти і затверджувати з питань, що належать до її компетенції, обов'язкові для виконання нормативно-правові акти;

6) проводити перевірки організації роботи із виконання антикорупційних програм в органах державної влади, місцевого самоврядування, вносити обов'язкові для виконання органами державної влади, місцевого самоврядування, їх посадовими і

службовими особами приписи щодо усунення порушень законодавства про запобігання і протидію корупції;

7) порушувати питання про звільнення посадових чи службових осіб органів державної влади, місцевого самоврядування, якими не вжито передбачені законом заходи щодо запобігання і протидії корупції;

8) ініціювати проведення службових розслідувань, надсилати матеріали щодо вчинення корупційних правопорушень до суду або спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції;

9) отримувати від осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування письмові пояснення з приводу обставин, що можуть свідчити про порушення правил етичної поведінки, конфлікт інтересів, щодо достовірності і повноти відомостей, що зазначені у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру;

10) звертатися до суду із позовами (заявами) щодо визнання незаконними нормативно-правових актів, рішень, виданих (прийнятих) унаслідок вчинення корупційного правопорушення, визнання недійсними правочинів, укладених внаслідок вчинення корупційного правопорушення, стягнення в доход держави майна, одержаного без достатніх правових підстав (незаконне збагачення).

Окремими нормами повинні бути врегульовані такі інститути як припис НКЗК та витребування документів.

Припис НКЗК. У випадках, коли НКЗК вважає, що існує мотивована підозра вчинення корупційного правопорушення, не вжиті заходи щодо запобігання корупції, порушено інші вимоги цього Закону, НКЗК має право звернутися до конкретної посадової особи з приписом, який містить вимогу щодо усунення порушень та притягнення винуватої особи до відповідальності. Про результати розгляду припису НКЗК має бути повідомлена протягом 10 днів. За невиконання припису встановлюється адміністративна відповідальність відповідної посадової особи.

Крім того, у випадках, якщо НКЗК виявляє ознаки корупційного правопорушення (адміністративного або дисциплінарного), то НКЗК затверджує обґрунтований висновок і направляє його органу для притягнення до відповідальності.

Витребування інформації та документів НКЗК. Органи державної влади, місцевого самоврядування, юридичні та фізичні особи повинні надавати документи та інформацію, зазначену у запиті НКЗК у строки, визначені Комісією, але не пізніше ніж у 10 денний строк (в термінових випадках – протягом 72 годин). Запит на отримання інформації (документів) повинен містити вказівку на юридичні підстави та мету, з якою витребується інформація (документи). Спеціальний порядок отримання інформації повинен бути встановлений для випадків, коли це може бути пов'язано із розкриттям банківської, адвокатської таємниці, іншої охоронюваної законом таємниці.

Законодавство щодо адміністративного розслідування

У законопроекті необхідно визначити спеціальні правила, які стосуватимуться діяльності НКЗК, зокрема, необхідно врегулювати процедуру адміністративного розслідування порушень законодавства щодо запобігання корупції.

Контроль за діяльністю НКЗК

НКЗК готує щорічний звіт по стан справ з корупцією в країні, який надсилає Президентові України (далі - ПУ), ВРУ та КМУ. Звіт окрім інших питань (будуть розкриті далі) міститиме розділ щодо діяльності НКЗК. Звіт розглядатиметься на парламентських слуханнях разом із висновками та рекомендаціями відповідного Комітету парламенту, а також Громадської ради при НКЗК. Громадській раді звіт

надаватиметься за два тижні до його оприлюднення та надсилання до зазначених вищих органів держави.

Звіт також оприлюднюватиметься на офіційній веб-сторінці НКЗК разом із висновками Громадської ради при НКЗК, рекомендаціями та висновками парламентських слухань.

Контроль за витрачанням коштів державного бюджету та майна, закріпленого за НКЗК може здійснювати Рахункова палата, яка періодично здійснюватиме обов'язковий аудит НКЗК.

З метою забезпечення прозорості та цивільного контролю за діяльністю НКЗК, КМУ утворить Громадську раду при НКЗК у складі 15 осіб на підставі відкритого та прозорого конкурсу. Громадська рада заслуховуватиме інформацію про стан реалізації антикорупційної політики, про діяльність, виконання планів і завдань НКЗК, розглядатиме звіти НКЗК і затверджуватиме свої висновки щодо них, надаватиме висновки за результатами експертизи проектів актів, які видаватимуться НКЗК, обиратиме з її членів делегатів до складу Дисциплінарної комісії НКЗК. **Варіант** – представник Громадської ради бере участь у засіданнях НКЗК з правом дорадчого голосу.

З метою уникнення конфлікту інтересів, доцільно встановити, що членами Громадської ради не можуть бути представники інститутів громадянського суспільства, які отримують кошти від НКЗК на провадження антикорупційної діяльності.

Розділ 3. Формування та реалізація державної антикорупційної політики

Антикорупційна стратегія. Засади державної антикорупційної політики (антикорупційна стратегія) затверджуватимуться ВРУ у формі закону.

Проект Стратегії готується НКЗК, вноситься на розгляд парламенту Урядом. Проект Стратегії базуватиметься на оцінці стану справ з корупцією та результатах виконання попередньої стратегії. З метою створення методологічних основ для оцінки рівня поширення корупційної поведінки, сприйняття корупції, довіри до антикорупційних та інших державних органів, КМУ затвердить відповідний акт, відповідно до якого НКЗК організовуватиме щорічне здійснення відповідних досліджень.

Проект Стратегії готуватиметься за участю громадськості, схвалюватиметься Громадською радою перед поданням на розгляд Уряду.

Моніторинг та координація імплементації Стратегії здійснюватимуться НКЗК разом із громадськістю через контроль та методологічне сприяння органам державної влади та місцевого самоврядування у реалізації антикорупційних заходів. НКЗК матиме право внесення пропозицій про притягнення до відповідальності осіб, винних у зриві виконання заходів, передбачених Стратегією.

Зміни до Стратегії вноситимуться на основі результатів щорічних парламентських слухань за результатами розгляду звіту щодо стану справ з корупцією. У разі необхідності термінового коригування Стратегії, НКЗК ініціюватиме такі зміни перед Урядом виходячи із нагальності проблеми.

Державна цільова програма. З метою виконання Стратегії, Уряд затверджуватиме державну цільову програму, яка визначатиме конкретні заходи, спрямовані на досягнення цілей, передбачених Стратегією, відповідальні органи та строки виконання, а також необхідне фінансування.

Відомчі антикорупційні програми

Відомчі антикорупційні програми приймаються на основі аналізів ризиків корупції у діяльності відповідного органу та з метою забезпечення виконання антикорупційної стратегії та антикорупційної державної цільової програми. Так програми ухвалюються у:

апараті (секретаріаті), що забезпечує діяльність визначених Конституцією України посадових осіб, колегіальних органів державної влади, Національного банку України, Конституційного Суду України, Верховного та вищих спеціалізованих судів, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України,

міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади, державних колегіальних органах, цільових фондах державних коштів, державних, казенних, комунальних підприємствах та господарських товариствах, у яких державна або комунальна частка акцій перевищує 50 відсотків, в яких середньооблікова чисельність працюючих за звітний (фінансовий) рік перевищує п'ятдесят осіб, а обсяг валового доходу від реалізації продукції (робіт, послуг) за цей період перевищує сімдесят мільйонів гривень,

Верховній Раді Автономної Республіки Крим, обласній раді, Київській та Севастопольській міських радах, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласній, Київській та Севастопольській міській державній адміністрації.

Відомчі програми повинні, зокрема, передбачати:

визначення засад загальної відомчої політики щодо запобігання та протидії корупції у відповідній сфері, осіб відповідальних за моніторинг її імплементації, оцінку та періодичний перегляд;

заходи з реалізації антикорупційної стратегії та державної антикорупційної цільової програми;

оцінку корупційних ризиків у діяльності органу або підприємства, корупційні ризики, причини, що їх породжують та умови, що їм сприяють;

заходи щодо усунення корупційних ризиків, особи, відповідальні за їх виконання, строки та необхідні ресурси;

навчання та заходи з поширення інформації щодо програм антикорупційного спрямування;

процедури щодо моніторингу та оцінки виконання програм.

НКЗК:

погоджує відомчі антикорупційні програми,

затверджує Методичні рекомендації щодо проведення оцінки корупційних ризиків та розробки антикорупційних програм,

забезпечує навчання осіб, відповідальних за їх розробку та імплементацію.

Звіт про стан справ з корупцією

НКЗК щороку готує звіт про стан справ з корупцією, який до 1 квітня року, наступного за звітним подається ПУ, ВРУ, КМУ, а також оприлюднюється на офіційній веб-сторінці НКЗК.

З метою підготовки НКЗК, усі органи, у яких повинні бути ухвалені відомчі антикорупційні програми, подають НКЗК визначену нею інформацію до 1 лютого. НКЗК може витребувати інформацію, необхідну для підготовки звіту у будь-якого іншого органу державної влади або місцевого самоврядування, юридичної особи публічного права.

Звіт про стан справ з корупцією повинен містити, зокрема, такі дані:

інформацію про стан реалізації антикорупційної стратегії та державної антикорупційної цільової програми, пропозиції щодо коригування антикорупційної політики;

звіт про діяльність НКЗК;

інформацію щодо діяльності спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції, зокрема дані кримінальної статистики;

результати дослідження, проведеного НКЗК щодо стану справ з корупцією, дані соціологічних та аналітичних досліджень, що проводяться іншими органами державної влади, міжнародними організаціями, інститутами та організаціями громадянського суспільства з проблеми корупції;

відомості про інформаційні кампанії, співпрацю з різними соціальними та професійними групами з питань запобігання корупції;

стан виконання міжнародно-правових зобов'язань у сфері запобігання та протидії корупції.

Як зазначалось вище, Громадська рада при НКЗК дає свій висновок щодо звіту, сам звіт розглядається на щорічних парламентських слуханнях.

Розділ 4. Запобігання конфлікту інтересів, дотримання етичних стандартів поведінки

З метою запобігання конфлікту інтересів, закон встановлюватиме:

1) обмеження щодо суміщення посади, яку обіймає особа, уповноважена на виконання функцій держави або місцевого самоврядування (далі - службовець) з іншими посадами або видами діяльності, участю в органах управління суб'єктів підприємництва, наявності у власності акцій, часток у комерційних товариствах тощо, порядок вирішення питань, у разі, якщо особа порушує ці обмеження. НКЗК надаватиме висновок щодо можливості здійснення окремих видів дозволеного суміщення (викладацька, наукова, творча діяльність тощо) для посадових осіб, які обіймають визначені в законі посади (наприклад члени Уряду, керівники інших центральних органів виконавчої влади, члени Центральної виборчої комісії тощо);

2) норми щодо прийняття подарунків, обмежень та заборон на прийняття подарунків, правила поведінки у разі пропозиції чи надання подарунків всупереч законодавству;

3) обмеження після звільнення з роботи: обмеження протягом 1 року працювати на підприємствах, в установах чи організаціях, якщо службовці до звільнення здійснювали повноваження з контролю, нагляду або підготовки чи прийняття відповідних рішень щодо діяльності цих підприємств, установ чи організацій, а так само представляти інтереси будь-якої особи у справах, в яких іншою стороною є орган (органи), в якому (яких) вони працювали;

4) правила етичної поведінки службовців, зокрема щодо використання інформації, отриманої при виконанні функцій представника держави або місцевого самоврядування, а так само щодо користування ввіреним майном;

5) обов'язки щодо запобігання конфлікту інтересів, інформування про конфлікт інтересів, правила вирішення ситуацій, пов'язаних із конфліктом інтересів.

Передбачається, що основними обов'язками службовців будуть: поінформувати негайно (не пізніше наступного дня з моменту виникнення) вищестоящего керівника (одночасно з повідомлення відповідного підрозділу із запобігання корупції, що створений в цьому органі), а у випадку, якщо в нього нема керівника – НКЗК про наявність приватного інтересу під час виконання своїх обов'язків, не вчиняти дій та не приймати рішень в умовах конфлікту інтересів та виконати вказівки щодо запобігання

або усунення конфлікту інтересів. Керівник органу зобов'язаний негайно (протягом 48 годин) вжити заходів щодо запобігання/усунення конфлікту інтересів та повідомити про це працівника. НКЗК у разі отримання повідомлення про конфлікт інтересів зобов'язана протягом 7 днів роз'яснити порядок дій відповідного службовця.

Способами запобігання/усунення конфлікту інтересів можуть бути: усунення від вчинення певних дій чи прийняття рішення, переведення публічного службовця на іншу посаду (звільнення з посади), вчинення певних дій або прийняття рішення за умови здійснення стороннього контролю за такими діями чи рішенням.

У разі, якщо НКЗК встановила, що у діях службовця можливий конфлікт інтересів і він не повідомив про це, вона звертається до відповідного органу із приписом про усунення конфлікту інтересів та/або притягнення службовця до відповідальності.

Якщо службовець не виконав припису НКЗК щодо запобігання конфлікту інтересів та прийняв рішення в умовах конфлікту інтересів, НКЗК звертається до органу в якому працює службовець або до суду з поданням щодо притягнення службовця до відповідальності.

Публічний службовець або його керівник у разі сумніву щодо наявності або можливості конфлікту інтересів може звернутися до НКЗК для отримання консультації.

б) наслідки порушення правил щодо конфлікту інтересів та процедури щодо притягнення до відповідальності.

Законопроект також повинен передбачати особливі процедури щодо запобігання/усунення конфлікту інтересів у діяльності осіб, чий статус визначений Конституцією України: Президент України, народні депутати України, судді судів загальної юрисдикції та Конституційного Суду України.

Розділ 5. Декларування майна, доходів, витрат та зобов'язань фінансового характеру

Декларації подаватимуться усіма особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування:

- при вступі на посаду;
- під час роботи на посаді – щороку;
- при звільненні з посади;
- протягом року після звільнення з посади.

Крім того, пропонується передбачити інформування НКЗК про усі суттєві зміни у майновому стані службовця, наприклад, отримання коштів, придбання майна, яке перевищує тримісячний розмір оплати праці службовця, у десятиденний строк з моменту отримання доходу або здійснення витрат.

Слід вдосконалити форму декларації, зокрема розширити обсяг відомостей щодо приватних інтересів особи, які повідомляються (зокрема, щодо входження до керівних, наглядових органів громадських об'єднань), прив'язати розмір витрат, які підлягають декларуванню, до розміру заробітної плати декларанта (розмір однієї місячної оплати праці) тощо.

Декларації подаватимуться у електронному вигляді шляхом заповнення відповідної форми на веб-сторінці НКЗК. НКЗК створює та веде реєстр декларацій в електронному вигляді, який має бути доступним для громадськості, за виключенням окремих категорій персональних даних. Службовці матимуть свій персональний цифровий ключ, який може бути прив'язаний, наприклад до номеру банківської картки/рахунку.

Протягом перехідного періоду (можливо – 1 рік) пропонується допустити можливість подання декларацій у паперовому вигляді до НКЗК, які переводять декларації у цифровий формат.

Перевірка декларацій здійснюватиметься НКЗК за допомогою вільного доступу до баз даних центральних органів виконавчої влади (органів податкової та митної служби, ДАІ МВС, державної реєстраційної служби, Міністерства юстиції тощо).

Повна перевірка декларацій здійснюватиметься лише щодо осіб, які обіймають відповідальне та особливо відповідальне становище (судді, працівники правоохоронних органів, вищі посадові особи, починаючи з рівня заступників керівників облдержадміністрацій, керівників та заступників структурних підрозділів в міністерствах та інших центральних органах виконавчої влади тощо), а також осіб, які займають посади, пов'язані з високим рівнем корупційних ризиків, наприклад, члени тендерних комітетів (перелік таких посад визначає НКЗК).

Окрім того, пропонується передбачити перевірку певної кількості декларацій (5-10%), обраних автоматизованою системою за випадковим принципом.

Якщо за результатами перевірки НКЗК встановить, що у власності (користуванні) особи перебуває майно, яке суттєво перевищує її законні доходи, таке майно може бути стягнуто в дохід держави за позовом НКЗК, або якщо це становить склад злочину незаконного збагачення – матеріали передаються до відповідного спеціально уповноваженого суб'єкта у сфері протидії корупції.

Розділ 6. Захист осіб, які добросовісно інформують про вчинення корупційного правопорушення, інші порушення вимог цього Закону (викривачів)

Викривачем є будь-яка особа, яка добросовісно повідомляє про те, що на її думку є обґрунтовані підстави вважати, що було вчинене корупційне правопорушення або інше порушення вимог закону про засади запобігання і протидії корупції.

Викривач має право повідомити про правопорушення свого керівника або НКЗК. Анонімне повідомлення розглядається, якщо наведена інформація стосується конкретної особи, містить конкретні фактичні дані та може бути перевірена. Анонімність особи викривача гарантується, ця інформація визначається конфіденційною і не може бути надана в порядку доступу до публічної інформації.

НКЗК здійснює перевірку отриманої інформації та за її результатами може вжити заходів щодо притягнення до відповідальності відповідного службовця, ініціювати перед відповідним органом про притягнення до відповідальності або передати матеріали до спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції, якщо в діях особи є склад злочину.

У разі якщо є загроза життю, здоров'ю викривача або членів його сім'ї, НКЗК негайно звертається до спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції з поданням щодо вжиття заходів, передбачених законом про захист осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві.

Закон передбачатиме можливість заохочення викривачів, якщо в результаті повідомлення було попереджено вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину, заподіяння значної шкоди державі, суспільству, правам чи охоронюваним законом інтересам осіб.

Закон також передбачатиме захист викривачів, вжиття заходів щодо відновлення їх порушених прав та притягнення до відповідальності роботодавців, які права викривачів порушили. Завідомо неправдиве повідомлення про правопорушення тягнутиме за собою відповідальність.

НКЗК здійснюватиме моніторингу виконання закону та вживатиме заходів щодо періодичного аналізу та перегляду державної політики у сфері захисту викривачів.

Розділ 7. Інші механізми запобігання та протидії корупції

Заборона на одержання послуг і майна органами державної влади та органами місцевого самоврядування. Органам державної влади, органам місцевого самоврядування і надалі заборонятиметься одержувати від фізичних, юридичних осіб безоплатно послуги та майно, крім випадків, передбачених законами або міжнародними договорами України.

Антикорупційна експертиза. Проведення антикорупційної експертизи здійснюватиме Міністерство юстиції щодо усіх проектів актів, які подаються на розгляд Уряду, а також щодо відомчих актів (які підлягають реєстрації в Міністерстві юстиції). Методологія антикорупційної експертизи затверджується Міністерством юстиції.

НКЗК здійснюватиме експертизу усіх проектів, які розглядатимуться Кабінетом Міністрів на своєму засіданні. З цією метою, КМУ завчасно надсилатиме проекти актів на розгляд НКЗК, а член НКЗК матиме право брати участь у засіданні Уряду з правом дорадчого голосу. Висновки за результатами антикорупційної експертизи та самі проекти актів оприлюднюються на веб-сторінці НКЗК. До експертизи залучатиметься Громадська рада при НКЗК.

У ВРУ антикорупційну експертизу здійснює комітет, до відання якого віднесені питання боротьби з корупцією. Крім того, НКЗК надаватиме висновки щодо проектів актів, які розглядатимуться у парламенті, та матиме право брати участь у засіданнях комітетів парламенту та на пленарних засіданнях.

НКЗК також здійснюватиме періодичний перегляд законодавства з точки зору наявності в ньому корупціогенних норм та готуватиме законодавчі пропозиції щодо усунення цих норм. До такого аналізу НКЗК може залучати інститути громадянського суспільства, наукові інститути, зокрема на умовах державного замовлення на підставі відкритого конкурсу.

Спеціальна перевірка. Стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, які належать до 1-4 категорії державної служби та прирівняних до них посад, проводиться спеціальна перевірка.

Спеціальній перевірці підлягають відомості про особу, яка претендує на зайняття посади, зокрема щодо:

- 1) притягнення особи до кримінальної відповідальності, в тому числі за корупційні правопорушення, наявності судимості, її зняття, погашення;
- 2) факту, що особа піддана, піддавалася раніше адміністративним стягненням за корупційні правопорушення;
- 3) достовірності відомостей, зазначених у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру;
- 4) наявності в особи корпоративних прав;
- 5) стану здоров'я, освіти, наявності наукового ступеня, вченого звання, підвищення кваліфікації.

Організація проведення спеціальної перевірки покладається на керівника органу державної влади, органу місцевого самоврядування, на зайняття посади в якому претендує особа, а до проведення спеціальної перевірки залучаються НКЗК, спеціально уповноважені суб'єкти у сфері протидії корупції, а в разі потреби - інші центральні органи виконавчої влади.

Реєстр фізичних та юридичних осіб, які вчинили корупційні правопорушення. Закон передбачатиме порядок ведення та публічного доступу до реєстру фізичних та юридичних осіб, які вчинили корупційні правопорушення. Ведення такого реєстру покладатиметься на НКЗК.

Скасування незаконних актів та правочинів. Нормативно-правові акти, рішення, видані (прийняті) внаслідок вчинення корупційного правопорушення, можуть бути скасовані органом або посадовою особою, уповноваженою на прийняття чи скасування відповідних актів, рішень, або визнані незаконними в судовому порядку за заявою заінтересованої фізичної особи, об'єднання громадян, юридичної особи, прокурора, органу державної влади, органу місцевого самоврядування, НКЗК. Правочин, укладений внаслідок корупційного правопорушення, є нікчемним.

Відновлення прав і законних інтересів та відшкодування збитків, шкоди, завданих фізичним та юридичним особам внаслідок вчинення корупційного правопорушення. Фізичні та юридичні особи, права яких порушено внаслідок вчинення корупційного правопорушення і яким завдано моральної або майнової шкоди, збитків, мають право на відновлення прав, відшкодування збитків, шкоди в установленому законом порядку. Збитки, шкода, завдані фізичній або юридичній особі внаслідок незаконних рішень, дій або бездіяльності суб'єкта, який здійснює заходи щодо запобігання і протидії корупції, відшкодовуються з Державного бюджету України в установленому законом порядку. Держава, Автономна Республіка Крим, орган місцевого самоврядування, які відшкодували збитки, шкоду, завдану незаконним рішенням, діями або бездіяльністю суб'єкта, що здійснює заходи щодо запобігання та протидії корупції, мають право зворотної вимоги (регресу) до особи, яка завдала збитків, шкоди, у розмірі виплаченого відшкодування (крім відшкодування виплат, пов'язаних із трудовими відносинами, відшкодуванням моральної шкоди).

Відповідальність за порушення вимог закону. Закон повинен лише вказувати на те, порушення яких його положень тягне за собою звільнення з посади та інші заходи дисциплінарного впливу, а які – адміністративну відповідальність. Санкції за вчинення правопорушень міститимуться у спеціальних актах (закони про державну службу, службу в органах місцевого самоврядування, КК, КпАП, КЗпП тощо).

Зміни до законів, які впливають із прийняття закону щодо запобігання і протидії корупції:

закон про засади запобігання і протидії корупції – втрачає чинність;

закон про правила етичної поведінки – втрачає чинність;

зміни до закону про статус народного депутата України, про Регламент Верховної Ради України – щодо врегулювання конфлікту інтересів у діяльності народних депутатів України;

зміни до закону про місцеве самоврядування – щодо врегулювання конфлікту інтересів у діяльності органів місцевого самоврядування;

зміни до законів про державну службу, службу в органах місцевого самоврядування, інших законів, які визначають порядок проходження окремих видів державної служби – щодо узгодження із законом про запобігання і протидію корупцію, зокрема в частині відповідальності за порушення вимог, встановлених його положеннями,

зміни до закону про судоустрій та статус суддів, закону про Конституційний Суд України – щодо врегулювання конфлікту інтересів у діяльності суддів;

зміни до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо відповідальності за:

- неподання декларацій про майно, доходи, витрати та зобов'язання фінансового характеру або подання завідомо недостовірних відомостей в декларації,
- вчинення певних дій чи прийняття рішень в умовах конфлікту інтересів,
- порушення правил щодо отримання подарунків,
- невиконання законних вимог і приписів НКЗК;

Цивільного процесуального кодексу України – щодо перекладення обов'язку на роботодавця доводити законність підстав для звільнення, застосування заходів дисциплінарного впливу до особи, яка добровільно повідомила про підозри щодо корупційного правопорушення або іншого порушення закону про запобігання і протидію корупції, а також участі НКЗК у процесі як третьої особи на стороні позивача;

до Кодексу законів про працю :

- щодо зобов'язання поновити незаконно звільнену особу, яка добровільно повідомила про підозри щодо корупційного правопорушення або іншого порушення закону про запобігання і протидію корупції або у разі її відмови від поновлення на попередньому робочому місці – виплати компенсації у розмірі шести розмірів середньомісячної заробітної плати;

- щодо узгодження із законом про запобігання і протидію корупції в частині підстав для притягнення до відповідальності за порушення його вимог;

до Кримінального кодексу України:

- щодо захисту працівників НКЗК від протиправних посягань (прирівняти до працівників правоохоронних органів),

- щодо відповідальності за завідомо незаконне звільнення, застосування заходів дисциплінарного впливу до особи, яка добровільно повідомила про підозри щодо корупційного правопорушення або іншого порушення закону про запобігання і протидію корупції.

**Рейтинг високо посадовців,
у яких фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи:**

- 1) Едуард Ставицький (екс - міністр енергетики та вугільної промисловості України) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (2 675 758 грн.) на 800 000 000 грн., або у **300** разів!
- 2) Олександр Олійник (екс - заступник міністра оборони України) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (232 681 грн.) на 36 000 000 грн. або у **155** разів;
- 3) Сергій Рижук (екс-голова Житомирської ОДА) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (431 276 грн.) на 18 737 322 грн. або у **44** рази;
- 4) Андрій Ігнатів (екс - заступник міністра доходів та зборів України) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (978 107 грн.) на 35 588 212 грн. або у **36** разів;
- 5) Раїса Богатирьова (екс-міністр охорони здоров'я України) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (317 262 грн.) на 9 935 654 грн. або у **31** раз;
- 6) Віталій Захарченко (екс-міністр внутрішніх справ України) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (3 986 878 грн.) на 123 011 327 грн. або у **31** раз;
- 7) Павло Шишолін (перший заступник голови Державної прикордонної Служби України) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (271 665 грн.) на 5 878 461 грн. або у **22** рази;
- 8) Сергій Савенков (екс - перший заступник Севастопольської МДА) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (632 192 грн.) на 12 499 608 грн. або у **20** разів;
- 9) Леонід Кожара (екс-міністр закордонних справ України) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (197 243 грн.) на 3 544 680 грн. або у **18** разів;
- 10) Микола Литвин (голова Державної прикордонної служби України) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (565 020 грн.) на 9 040 000 грн. або у **16** разів;
- 11) Олена Лукаш (екс - міністр юстиції України) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (239 952 грн.) на 3 561 693 грн. або у **15** разів;
- 12) Микола Азаров (екс - прем'єр-міністр України) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (688 108 грн.) на 9 951 840 грн. або у **14** разів;
- 13) Ігор Риньков (заступник голови Державної прикордонної служби України) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (180 898 грн.) на 2 576 600 грн. або у **14** разів;

- 14) Павло Клімкін (екс -заступник міністра закордонних справ України) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (156 174 грн.) на 2 133 000 грн. або у **14** разів;
- 15) Олександр Лавринович (екс - міністр юстиції України) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (544 031 грн.) на 7 149 090 грн. або у **13** разів;
- 16) Олена Волотковська (екс-заступник голови – керівник апарату Севастопольської МДА) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (127 490 грн.) на 1 525 952 грн. або у **12** разів;
- 17) Анатолій Максютя (перший заступник міністра економічного розвитку і торгівлі України) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (394 776 грн.) на 3 016 174 грн. або у **8** разів;
- 18) Володимир Сиротін (екс - заступник міністра надзвичайних ситуацій України) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (1 115 054 грн.) на 8 805 893 грн. або у **8** разів;
- 19) Віктор Агеев (Сімферопольський міський голова) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (261 716 грн.) на 1 999 989 грн. або у **8** разів;
- 20) Сергій Кравченко (Луганський міський голова) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (272 741 грн.) на 2 034 290 грн. або у **7** разів;
- 21) Сергій Данилюк (екс - перший заступник голови Державної служби з надзвичайних ситуацій України) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (41 065 грн.) на 280 000 грн. або у **7** разів;
- 22) Павло Лебедев (екс-міністр оборони України) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (7 950 023 грн.) на 45 600 000 млн або у **6** разів;
- 23) Олександр Мальцев (секретар Сімферопольської міської ради) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (69 696 грн.) на 418 177 грн. або у **6** разів;
- 24) Галина Семенець (екс - перший заступник Житомирського міського голови) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (179 971 грн.) на 909 976 грн. або у **5** разів;
- 25) Олександр Антоненков (заступник Севастопольського міського голови) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (278 466 грн.) на 1 465 864 грн. або у **5** разів;
- 26) Микола Олещенко (екс - перший заступник голови Житомирської ОДА) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (183 689 грн.) на 928 311 грн. або у **5** разів;
- 27) Володимир Яцуба (екс - голова Севастопольської МДА) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (639 697 грн.) на 3 327 700 грн. або у **5** разів;

- 28) Степан Дериволков (екс - перший заступник міністра доходів та зборів України) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (1 438 904 грн.) на 6 957 000 грн. або у **5** разів;
- 29) Руслан Демченко (екс – перший заступник міністра закордонних справ України) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (1 309 878 грн.) на 6 436 000 грн. або у **5** разів;
- 30) Андрій Сєдов (екс - заступник міністра – керівник апарату міністерства юстиції України) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (633 925 грн.) на 3 008 870 грн. або у **5** разів;
- 31) Валерій Скуратовський (заступник Сімферопольського міського голови) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (89 905 грн.) на 391 951 грн. або у **4** рази;
- 32) Дмитро Мормул (екс - заступник міністра – керівник апарату Мінприроди України) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (160 068 грн.) на 589 932 грн. або у **4** рази;
- 33) Маноліс Пілавов (перший заступник Луганського міського голови) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (108 115 грн.) на 408 131 грн. або у **4** рази;
- 34) Наталія Леонченко (екс-секретар Житомирського міського голови) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (245 981 грн.) на 1 080 864 грн. або у **4** рази;
- 35) Артуро Бабенко (екс-заступник Міністра оборони України) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (199 665 грн.) на 783 935 грн. або у **4** рази;
- 36) Ольга Музичук (заступник голови Державної архівної служби України) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (251 472 грн.) на 919 997 грн. або у **4** рази;
- 37) Юрій Чмирь (екс - голова Сумської ОДА) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (170 881 грн.) на 689 179 грн. або у **4** рази;
- 38) Костянтин Грищенко (екс - віце-прем'єр-міністр України) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (538 641 грн.) на 2 267 040 грн. у **4** рази;
- 39) Василь Квашук (екс – заступник міністра надзвичайних ситуацій України) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (274 456 грн.) на 1 235 000 грн. або у **4** рази;
- 40) Віталій Волошин (заступник голови – керівник апарату Одеської ОДА) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (488 897 грн.) на 1 311 103 грн. або у **3** рази;

- 41) Віктор Майка (екс - заступник міністра закордонних справ України) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (190 677 грн.) на 666 547 грн. або у 3 рази;
- 42) Віктор Воронін (перший заступник голови Державної архівної служби України) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (353 088 грн.) на 1 234 840 грн. або у 3 рази;
- 43) Інна Ємельянова (перший заступник міністра юстиції України) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (234 931 грн.) на 812 600 грн. або у 3 рази;
- 44) Володимир Пристюк (екс - голова Луганської ОДА) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (3 723 709 грн.) на 12 852 226,00 грн. або у 3 рази;
- 45) Микола Дейсан (екс-заступник голови Житомирської ОДА) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (617 018 грн.) на 1 980 021 грн. або у 3 рази;
- 46) Дмитро Волошенков (заступник голови Одеської ОДА) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (67 950 грн.) на 191 800 грн. або у 3 рази;
- 47) Едуард Лозовський (екс-перший заступник голови Луганської ОДА) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (641 992 грн.) на 1 768 841 грн. або у 3 рази;
- 48) Ольга Гінзбург (екс-голова Державної архівної служби України) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (359 785 грн.) на 1 190 288 грн. або у 3 рази;
- 49) Віктор Куницький (екс-заступник голови Житомирської ОДА) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (137 965 грн.) на 362 035 грн. або у 3 рази;
- 50) Роман Васюков (екс-заступник Миколаївського міського голови) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (245 916 грн.) на 678 528 грн. або в 3 рази;
- 51) Анатолій Бойко (екс-заступник голови Державної служби України з надзвичайних ситуацій) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (403 661 грн.) на 1 249 266 грн. або у 3 рази;
- 52) Юрій Іващенко (екс-заступник міністра – керівник апарату міністерства юстиції України) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (239 952 грн.) на 608 454 грн. або у 2,5 рази;
- 53) Віктор Чернявський (екс-перший заступник голови Сумської ОДА) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (259 237 грн.) на 629 497 грн. або у 2 рази;

- 54) Сергій Молоков (заступник голови Дніпропетровської ОДА) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (286 285 грн.) на 486 242 грн. або у **2** рази;
- 55) Сергій Ткачов (перший заступник Сімферопольського міського голови) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (254 112 грн.) на 398 321 грн. або **1,5** рази;
- 56) Віктор Ратушняк (екс - заступник міністра внутрішніх справ України) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (200 690 грн.) на 299 310 грн. або в **1,5** рази;
- 57) Петро Кудряшов (керуючий справами виконкому Житомирської міської ради) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (201 684 грн.) на 303 618 грн. або в **1,5** рази;
- 58) Геннадій Мінаєв (екс – Сумський міський голова) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (217 601 грн.) на 338048 грн. або в **1,5** рази;
- 59) Наталія Королевська (екс-міністр соціальної політики України) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (555 593 грн.) на 506 000 грн. або в **1** раз;
- 60) Михайло Болотських (екс- голова Державної служби України з надзвичайних ситуацій) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (551 946 грн.) на 625 060 грн. або в **1** раз;
- 61) Антоніна Кузьменко (секретар Луганської міської ради) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (183 494 грн.) на 190 508 грн. або в **1** раз;
- 62) Володимир Дебой (екс - Житомирський міський голова) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (200 794 грн.) на 210 166 грн. або в **1** раз;
- 63) Олександр Удовіченко (екс - голова Полтавської ОДА) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (174 876 грн.) на 225 124 грн. або в **1** раз;
- 64) Олександр Шанойло (екс - заступник голови Чернігівської ОДА) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (228 384 грн.) на 317 615 грн. або в **1** раз;
- 65) Ігор Риньков (екс - заступник голови Державної прикордонної служби України) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (180 898 грн.) на 219 102 грн. або в **1** раз;
- 66) Сергій Савенков (екс – перший заступник голови Севастопольської МДА) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (634 632 грн.) на 899 608 грн. або **1** раз;
- 67) Олексій Костусєв (екс - Одеський міський голова)) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (1 052 196 грн.) на 420 272 грн.;

- 68) Геннадій Ніколенко (екс- голова Миколаївської ОДА) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (159 650 грн.) на 262 942 грн. або в **1** раз;
- 69) Сергій Тулуб (екс - голова Черкаської ОДА) фактичний стиль життя перевищує офіційні доходи (136 300 грн.) на 183 900 грн. або в **1** раз.

Декларації без декорацій - старт успішний

21 юнія 2013, 14:09

[Олексій Хмара](#), виконавчий директор Transparency International Ukraine - українського представництва міжнародної неурядової організації по борот

Про те, як почалася Національна моніторингова кампанія стилю життя посадовців

Хочу подякувати усім, хто був причетний та присутній на презнатції Національної моніторингової кампанії зі стилю життя посадовців - «Декларації без декорацій» вчора, 20 червня у Києві.

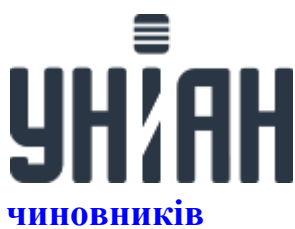
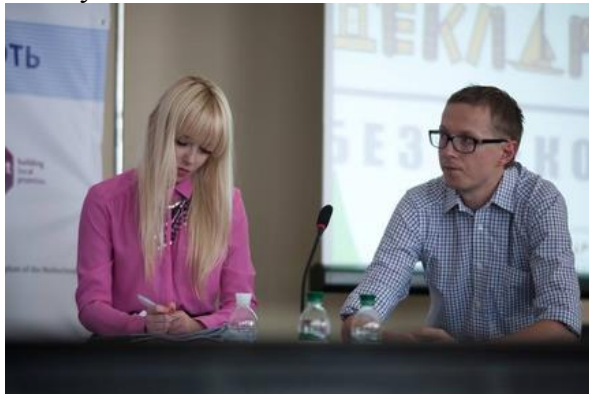
Наша кампанія стартувала і це відбулося успішно. Кількість гостей перевищила наші очікування, адже захід відвідало близько 120 чоловік. Увага з боку журналістів свідчить про великий суспільний інтерес до нашої з вами теми.

Нагадаємо, що ми, близько 40 громадських організацій, журналістських агенцій та індивідуальних розслідувачів з усієї України, будемо перевіряти стиль життя високопосадовців місцевого та центрального рівня, міністрів, голів обласних державних адміністрацій, міських голів обласних центрів, а також усіх їхніх заступників. Кампанія триватиме до квітня 2014 року, перші результати будуть доступні вже в вересні поточного року.

Ми будемо досліджувати 5 компонентів стилю життя – офіційні доходи службовця, його хобі, подорожі та відпустки, навчання службовця та членів його сім'ї і, звісно, власність: рухоме й нерухоме майно.

Результати нашого моніторингу будуть публікуватися на сайті www.anticorruption.in.ua. Слідкуйте за оновленнями та долучайтесь до творення державних змін!

[Мерія Луцька засекретила декларації про доходи своїх чиновників](#)

25.09.2013 | 13:15

Експерти громадської коаліції на чолі з Transparency International Україна під час Національної моніторингової кампанії «Декларації без декорацій» виявили, що в Луцькій мерії створено документ, який обмежує доступ до інформації, відкритої за чинним законодавством.

Луцька міськрада, p-r.com.ua

Про це УНІАН повідомили в Інформаційній службі Transparency International Україна.

Документ має назву «Перелік відомостей, що становлять службову інформацію у виконавчих органах Луцької міської ради». Розпорядження про визначення переліку таких відомостей 18 вересня 2013 року підписав міський голова Микола Романюк. «З юридичної точки зору цей документ суперечить Законам

України «Про доступ до публічної інформації» та «Про засади запобігання та протидії корупції»», - зазначається в повідомленні.

В список службової інформації потрапили: генеральний план міста, відомості про заробітну плату працівників, відомості, що містяться у [деклараціях про доходи](#). У мерії вважають, що розголошення цієї інформації може призвести до «порушення конституційних прав і свобод

людини та громадянина, нанесення шкоди територіальній громаді, створення перешкод роботі муніципалітету».

Як зауважує аналітик Transparency International Україна та координатор ініціативи «Декларації без декорацій» Анатолій Стоян, не виключено, що рішення влади м. Луцьк викликане саме діяльністю місцевих активістів, які почали моніторити декларації держслужбовців та надсилати інформаційні запити до держустанов: «Якщо надання публічної та законної інформації перешкоджає роботі Луцької мерії, то варто замислитися про зміст роботи цього муніципалітету. Кожна така спроба виглядає досить підозрілою, тому спонукає нас приділити ще більш пильну увагу отриманим відомостям».

За інформацією активістів Національної моніторингової кампанії «Декларації без декорацій», дані про статки власного керівництва відмовилися надати Державна служба статистики, уряд Автономної Республіки Крим, Донецька міська рада. Крім того, Секретаріат Кабінету міністрів України попросив додаткові 20 робочих днів, аби опрацювати дані трьох осіб.

Нагадаємо, Національна моніторингова кампанія відповідності стилю життя високопосадовців України задекларованим ними статкам «Декларації без декорацій» стартувала влітку 2013 року. 40 громадських організацій, журналістських агенцій та індивідуальних розслідувачів під керівництвом Transparency International Україна моніторять декларації держслужбовців. Перевірці підлягає стиль життя міністрів, голів обласних держадміністрацій, мерів обласних центрів, а також усіх їхніх заступників. Відео, що пояснює суть ініціативи.

*** Transparency International Україна є Представництвом глобальної антикорупційної неурядової організації Transparency International, що має понад 90 національних представництв та працює більше як у 100 країнах світу. Місія ТІ Україна: обмежити збільшення рівня корупції в Україні шляхом сприяння прозорості, підзвітності і доброчесності публічної влади і громадянського суспільства.

[Влада просить вірити на слово](#)

19 листопада, 2013

[Анатолій Стоян](#)

Громадські активісти зіткнулися з необхідністю навчати представників органів влади законодавчим нормам

Минуло більш як чотири місяці від старту громадської моніторингової кампанії «Декларації без декорацій», яку ініціювала [Transparency International](#) Україна разом з громадськими активістами всієї країни. До свого завершення підходить перший етап – формування банку даних майнових декларацій публічних службовців та їхніх заступників.

Матеріали дискусії: Звідки йдуть витoki української корупції та як організувати ефективний контроль статків?

Щоб виконати це завдання, ТІ Україна та партнери ініціативи направляли запити до розпорядників інформації: Секретаріату Кабінету Міністрів України, міністерств, Державних служб України, уряду Автономної Республіки Крим, обласних державних адміністрацій і міських рад – міст обласних центрів. У запитах просили надати копії декларацій (або відомості, зазначені в деклараціях про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру) посадовців за 2011 та 2012 роки.

Усього було направлено 80 запитів до 80 органів влади. На сьогодні ситуація така: 47 органів (59%) надали копії декларацій, 28 органів (35%) відкрили відомості, зазначені в майнових деклараціях, і 5 органів влади (6%) відправили активістів шукати ці дані в засобах масової інформації або на своїх офіційних веб-сайтах.

Моніторингова кампанія виявила кілька цікавих тенденцій. По-перше, [громадські активісти](#) зіткнулися з необхідністю навчати представників органів влади законодавчим нормам. Адже незрідка уповноважені особи повідомляли, що запитувана інформація належить до інформації з обмеженим доступом, не зважаючи на те, що згідно із Законом України «Про доступ до публічної інформації» ці відомості публічні. Так вчинило Міністерство екології та природних ресурсів України – у своїй відповіді воно зазначило, що декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру є інформацією з обмеженим доступом та оприлюдненню не підлягають. У зв'язку з зазначеним надання копій неможливе...

Дивно, адже ч. 7 ст. 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації» передбачає, що обмеженню доступу підлягає інформація, а не документ, і якщо документ містить інформацію з обмеженим доступом, для ознайомлення надається інформація, доступ до якої необмежений. Іншими словами, з цього документа можна вилучити персональні дані, а публічну інформацію надати. Саме так вчинили 59% розпорядників інформації, відповідаючи на наші запити.

Ще однією поширеною ситуацією виявилось небажання публічних осіб взагалі вникати в зміст інформаційних запитів. Адже куди простіше відправити запитувачів на офіційні веб-сайти або надати взагалі зайву інформацію, наприклад, замість потрібної інформації вказати підстави подання декларацій, розповісти про термін їх оприлюднення або детально переповісти про порядок і місце зберігання документів. Так «поглузували» над активістами такі міністерства: охорони здоров'я, внутрішніх справ, екології та природних ресурсів, енергетики та вугільної промисловості, а також уряд Автономної Республіки Крим.

Чому органи, які спеціально уповноважені забезпечувати право на доступ до [публічної інформації](#), не контролюють діяльність органів влади – це запитання лишається риторичним. Хоча на цьому тлі досить доречно було б підвищити кваліфікацію посадовців із запрошенням до викладання працівників Державної служби України із захисту персональних даних. Адже банальне нерозуміння суті власної роботи і туман у головах публічних службовців щодо розуміння конфіденційності даних (інформації з обмеженим доступом) очевидні.

Крім того, ми виявили відсутність комунікації між посадовцями: чогось не розуміючи, простіше було б запитати у своїх колег, які працюють у подібних (по горизонталі) органах державної влади чи місцевого самоврядування: «Що ж вони хочуть, ці активісти?». Ми порадили б звернутися, наприклад, до Міністерства економічного розвитку і торгівлі, Державної служби України із захисту персональних даних, Кіровоградської облдержадміністрації чи Рівненської міської ради та інших – вони надіслали копії майнових декларацій свого керівництва одразу після звернення.

Представники інститутів громадянського суспільства на власному досвіді знають, що пробити стіну бюрократії органів влади не так просто. А тому, у цьому випадку, можливий лише один шлях – шукати правди в суді, щоб з'ясувати, чому п'ять із вісімдесяти органів публічної влади нам відповіли «про Ярему», хоча ми їх запитували «про Хому»!?

Суд зобов'язав надати інформацію з декларацій колишніх міністрів

Інститут Медіа Права
25 Квітня 2014 року

Київський апеляційний адміністративний суд задовольнив апеляційну скаргу Громадської організації «Трансперансі Інтернешенел Україна» щодо відмови в наданні відомостей з декларацій міністрів, визнав їх неправомірними і зобов'язав виконати вимоги Закону «Про доступ до публічної інформації» щодо надання запитаної інформації.

Нагадаємо, Громадська організація «Трансперансі Інтернешенел Україна» в жовтні 2013 року направила запити до МВС України, Міністерства енергетики та вугільної промисловості, Мінекології та природних ресурсів та Міністерства охорони здоров'я з проханням надати копії декларацій про майно, доходи, витрати та зобов'язання фінансового характеру або відомості з таких декларацій відповідних міністрів. Однак, жоден із вказаних органів не надав запитуваної інформації. У зв'язку з цим «Трансперансі Інтернешенел Україна» звернулась до суду з позовом про визнання неправомірними відмов в наданні публічної інформації на запит. Відповідачі посилались на те, що запитувані Позивачем відомості були раніше оприлюднені і були доступними для ознайомлення, а також на те, що копії документів не можуть бути надані як такі, що містять інформацію з обмеженим доступом.

Суд, всупереч прямим нормам статті 22 Закону України «Про доступ до публічної інформації», яка передбачає, що *відповідь розпорядника інформації про те, що інформація може бути одержана запитувачем із загальнодоступних джерел вважається неправомірною відмовою в наданні інформації*, погодився з аргументами відповідачів, вказавши на те що відомості з декларацій міністрів були опубліковані у спеціалізованих ЗМІ і Позивач мав можливість з ними ознайомитись. На думку Суду, це означає, що в даному випадку права громадської організації порушеними не були, а отже, підстав для задоволення позову не було.

Водночас, апеляційний суд зазначив, що *«суд першої інстанції правильно встановив, що відповіді, надіслані відповідачами на запити позивача, є неправомірною відмовою в наданні інформації, однак, при цьому дійшов помилкового висновку, що наявність чи відсутність порушень з боку відповідних розпорядників інформації не порушує право позивача на інформацію, а тому, відповідно, і відсутні підстави поновлення його прав»*.

Крім зобов'язання надати громадській організації відомості з декларацій міністрів, апеляційний суд також вирішив вийти за межі позовної заяви і додатково визнав дії міністерств неправомірними.

Метою проекту «Забезпечення судового захисту права на інформацію за підтримки Фонду та мережі захисників права на доступ до інформації», що здійснюється Інститутом Медіа Права за підтримки Міжнародного фонду «Відродження», є гарантування правового захисту права кожного на доступ до інформації. Детальніше про програму: www.irf.ua

Йдеш до влади – готуй декларацію. Знай - її перевірять!

02.04.2014

Громадські контролери представили результати моніторингової кампанії «Декларації без декорацій», в якій дослідили стиль життя високопосадовців часів Януковича та виявили причини його невідповідності задекларованим статкам.

1 квітня 2014 року всі державні службовці України зобов'язані оприлюднити власні декларації про майно, доходи та витрати попереднього року (це регулює ст.12 Закону України «Про засади запобігання та протидії корупції»). Чи та як посадовці України виконали цей обов'язок, можна перевірити, просто зайшовши на сайт будь-якого органу влади. Практика попередніх років показала, що відомості про власні статки можновладці країни оприлюднюють вкрай неохоче.

Саме тому громадські активісти України в рамках кампанії «Декларації без декорацій» зібрали та дослідили більше 400 декларацій посадовців, оприлюднені ними в 2011 та 2012 роках. Моніторингову ініціативу координує Transparency International Україна, а в коаліцію входять більше 40 громадських організацій, журналістських агенцій та індивідуальних розслідувачів з усієї країни. Перевірці підлягали декларації міністрів, голів ОДА, мерів обласних центрів а також усіх їхніх заступників. Активісти зібрали дані в єдину базу та створили он-лайн мапу декларацій за 2011-2012 роки www.anticorruption.in.ua/declarations/map.

Результати моніторингу виявили кричущі невідповідності стилю життя чиновників тим статкам, які вони задекларували.

ТОП-3 посадовців, стиль життя яких перевищує офіційні доходи

Центральні органи влади	Місцеві органи влади
1.У 500 разів - Едуард Ставицький (екс-міністр енергетики та вугільної промисловості України), сукупний дохід 123	1.У 8 разів - Олександр Мальцев (секретар Сімферопольської міської ради), офіційний дохід 59 993 грн, фактичний стиль життя

070 грн, в членів сім'ї 2 552 688 грн. В банківських установах відповідно 155 771 та 85 3978 грн. Стиль життя родини Ставицьких за попередніми оцінками близько 800 000 000 грн.	478 170 грн.
2.У 17 разів - Андрій Ігнатов (екс-заступник міністра доходів та зборів України), сукупний дохід 2 270 752 грн, вклав у банк у 2012 році – 37 858 964 грн. Фактичний стиль життя більший на 35 588 212 грн.	2.У 5 разів - Маноліс Пілавов (перший заступник Луганського міського голови), офіційний дохід 108 115 грн, фактичний стиль життя 500 000 грн.
3.У 9 разів - Артуро Бабенко (екс-заступник міністра оборони України), сукупний дохід за 2012 рік становив 96 065 грн, придбав автомобіль марки Porsche вартістю 880 000 грн. Стиль життя перевищив задекларовані доходи на 783 935 грн.	3.У 4 рази - Віталій Волошин (заступник голови – керівник апарату Одеської ОДА), сукупний дохід за рік 488 897 грн, придбав у 2012 році 2 квартири на суму 1 800 000 грн
	<i>Більше даних знаходиться в інфографіці на сайті</i> www.ti-ukraine.org

Найбільшу офіційну зарплату мав Сергій Арбузов (екс-перший віце-прем'єр, а до того - голова НБУ), який протягом 2012 року отримав 1 766 337 грн (це 147 194 грн на місяць).

Серед 405 досліджених осіб було виявлено всього троє альтруїстів – це заступники голови Чернівецької ОДА Кирило Крищенко, Василь Бурлака та Георгій Галиця. Вони перерахували матеріальну допомогу в загальному розмірі 16 600 грн вихованцям Магальського дитячого будинку-інтернату.

Всі дані про невідповідність стилю життя задекларованим статкам будуть направлені у правоохоронні органи.

Чому це стало можливим та як з цим боротися?

Проблема недостовірного декларування доходів можлива через існуючі до сьогодні прогалини в законодавстві, де взагалі відсутній контроль за майновими деклараціями службовців, відсутні механізми виявлення недостовірності даних, не передбачено санкцій за неправдиві дані. Максимальний розмір штрафу за неподачу декларації становить смішні 435 грн.(25 неоподаткованих мінімумів громадян).

Для того, щоб змінити цю ситуацію, громадянські активісти на чолі з Transparency International Україна та спільно з міністерством юстиції України вже розробляють нововведення на законодавчому рівні, які мають врегулювати конфлікт інтересів публічних службовців та запровадити ефективний фінансовий контроль за статками посадовців. Зокрема, вони передбачають:

1. Створення Національної комісії з питань запобігання корупції, до функцій якої буде входити перевірка декларацій службовців та їх фактичного способу життя.
2. Створення загальнодержавної електронної системи майнових декларацій службовців з вільним онлайн доступом до неї усіх охочих.
3. Значне посилення відповідальності як не за подання службовцями власних декларацій, так і за неправдиві відомості в них.

Нова влада має бути прозорою

Тотальна корумпованість колишнього режиму, відверте нехтування нормами закону стали причинами повної недовіри громадян до очільників державної влади на всіх рівнях. Згодом це вилилося в масовий народний протест, що завершився повним реформатуванням влади. Нова владна команда сьогодні має шанс довести власну відкритість та підтвердити принцип верховенства права, за який вболівають люди всієї країни. Відкритість фінансових відомостей службовців – це найкращий індикатор чесності чи брехні. Адже декларації замовчують лише ті, кому є що приховати від громадськості.

Тому коаліція моніторингових громадських організацій України нагадує всім представникам нової влади - **Посадовці, ми пильно за вами спостерігаємо!** За законом ваші декларації мають стати доступними не пізніше як через 30 днів від 1 квітня та містити лише правдиву інформацію. Будь-яка помітна розбіжність між задекларованим та реальним стилем життя стане відома усім. Ми вас у цьому запевняємо!

Громадська кампанія з моніторингу стилю життя високопосадовців України здійснюється за підтримки Міжнародного Фонду «Відродження» та Представництва Фонду Фрідріха Науманна в Україні.